Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 23 ноябрь
ЖУМА
№ 267 (5.060).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

М. С. ГОРБАЧЕВ ПАРИЖДАН ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ПАРИЖ, 21 ноябрь. (ТАСС махсус мухбирлари). ССЖИ Президенти М. С. Горбачев бугун Париждан Москвага жўнаб кетди. У Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашга аъзо бўлган мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашувида ССЖИ делегациясига раҳбарлик қилди. ССЖИ Президенти билан бирга унга ҳамроҳлик қилган ташқи ишлар вазири Э. А. Шеварднадзе, мудофаа вазири Д. Т. Язов, бошқа расмий кишилар жўнаб кетдилар. Орли аэропортида уларни кузатиб қолувчилар орасида ССЖИнинг Франциядаги элчиси Ю. В. Дубинин бор эди.

Москвадаги аэродромда Президентни ССЖИ Вазирлар Кенгашининг раиси Н. И. Рижков, ССЖИ Олий Кенгашининг раиси А. И. Лукьянов ,КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, бошқа расмий кишилар кутиб олишди.

Коммунистик районидаги «Политотдел» жамоа хўжалиги деҳқонлари кузги-қишки тадбирларни уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Шудгорлаш эрта-индин туґалланади. Ерни текислаш, маҳаллий ўғит жамғариш, сув шохобчаларини тозалаш жадал ўтказилаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор механизаторлар Ўрол Даминов (чапдан) ва Виктор Шамшеев. 2. Шудгорлаш пайти.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Ўзбекистон ССЖ Президентининг журналистлар билан учрашуви

ТЕНГЛИК АСОСИДА ИШЛАЙЛИК, АҲОЛИНИНГ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАНИШИНИ ТАЪМИНЛАЙЛИК

21 ноябрь куни Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов жумҳурият ва Бутуниттифоқ оммавий ахборот воситаларининг вакиллари билан учрашди. Учрашув Ўзбекистон раҳбариятининг бозор муносабатларига ўтиш даврида тутадиган йўлига бағишланди.

Ўзбекистон ССЖ Президенти журналистларнинг саволларига жавоб қайтарар экан, шундай деди: афсуски, янги Иттифоқ шартномасини ишлаб чиқиш учун ажратилган энг яхши вақт бой берилди. Бу иш билан анча илгари шуғулланиш керак эди. ССЖИ Олий Кенгаши ҳам унга бўлган умидимизни оқламаяпти. Олий Кенгашдагилар иккинчи даражали масалаларни, амалга ошмайдиган қонунларни қабул қилиш билан шуғулланиб, мамлакатимизда юзага келаётган вазиятда тўғри йўл танлай олмадилар. Ўзбекистон Иттифоқ шартномасини марказ таклиф этаётган шартлар асосида эмас, балки мустақил жумҳурият сифатида имзолашга тайёрдир. Ер ости бойликлари, табиий бойликлар, юзага келган имкониятлар фақат жумҳуриятга тегишли бўлиши керак. Ўзбекистон ССЖ эса мамлакатимизнинг бошқа минтақалари билан фақат тўла тенг ҳуқуқлилик асосидагина ўз муносабатларини ўрнатади.

Ҳозирги мураккаб вазиятда йигирма миллион аҳолиси бўлган Ўзбекистон жиддий ижтимоий силсилаларни сезмайдиган ҳаракат тактикасини ишлаб чиқиш зарурлигини ҳисобга олмоқ лозим, деб таъкидлади И. А. Каримов. Жумҳурият Президентининг айтишича, «бозорга ўтиш даврида камбағаллар янада қашшоқлашмасликлари керак». Бозор — бу бирдан-бир мақсад эмас, балки халқнинг фаровонлигини ошириш, ривожланиш истиқболларини очиш истаги ҳамдир. Бу энг асосий мақсад бўлиб, Ўзбекистон ССЖ раҳбариятининг фаолияти шу мақсадга қаратилган.

Ўзбекистон мустақиллик қоидаларига асосланиб, пахта толасига фақат ўзи учун мақбул бўлган давлат буюртмасини қабул қилади. Бу йилги ҳосилнинг катта қисми жумҳуриятда қолади. Ана шу қимматбаҳо хом ашёни Бутуниттифоқ бозорида ва хорижий бозорда қандай нархларда сотиш кераклигини фақат унинг ўзи ҳал қилади.

Президент юзага келаётган нуфус вазиятига тўхталиб, мазкур масалада ижобий ўзгаришлар рўй бера бошлаганини таъкидлади. Жумладан, сўнгги тадқиқотлар жумҳуриятда 560 мингга яқин киши доимий ишга эга эмаслигини кўрсатди. Булар асосан тўрт нафардан кўп фарзандлари бўлган аёллардир. Маълумки, яқин-яқингача бу рақамлар анчагина юқори эди. Якка тартибда уй қурувчиларга 160 минг гектар ер берилиши натижасида муаммонинг ўткирлиги анча пасайди. Яқиндагина ишсиз бўлган кишилар уйлар қуриш, тақчил бинокорлик материалларини ишлаб чиқиш билан шуғуллана бошладилар. Илгари бўш ётган ёки пахта экилган ерларда ҳозир полизчилик ташкил қилинмоқда, боғлар ва узумзорлар барпо этилмоқда. Бу яқин йиллар ичида ички бозор сабзавот ва мевалар билан етарли даражада таъминланишидан далолат беради.

Жумҳурият раҳбариятининг пахта якка ҳокимлигига барҳам бериш масаласида тутган қатъий йўли ўз самарасини бермоқда. Ўзбекистон ССЖда келаси йили пахта экиладиган майдонларни анча камайтириш, уларни илмий асосланган миқдорга етказиш мўлжалланмоқда. Масалан, 1991 йилда етиштириладиган хом ашё миқдорини 300 минг тонна камайтириш режалаштирилмоқда.

Ўзбекистон ССЖ Президенти бозорга ўтиш тўғрисида гапирар экан, Ўзбекистон бюджетининг вужудга келаётган бир неча миллиард сўм миқдоридаги камомади — бутун халқ хўжалиги комплекси ёмон ишлаётганлигининг натижаси эмаслигини, балки ишлаб чиқарилган маҳсулотга нотўғри, паст ҳақ тўлаш эканлигини уқтирди. Тармоқларни ўйламай-нетмай фақат хом ашё етиштиришга йўналтириш бундай номутаносибликка олиб келди. Шу сабабли жумҳуриятда тайёр рақобатга бардошли маҳсулотларни ишлаб чиқишга йўналтирилган корхоналарни барпо этишнинг қатъий йўлидан борилмоқда. Ушбу йўналишда қўшма корхоналарга жиддий эътибор берилмоқда. Хорижий фирмалардан Ўзбекистон раҳбариятига кўпдан-кўп қизиқарли таклифлар келмоқда. Ҳозир улар диққат билан ўрганиб чиқилаётир. Қўшма корхоналарни барпо этишнинг энг муҳим шарти илғор технологияларни қўлланишдан, замонавий, юқори унумли ускуналарни етказиб беришдан иборат. Шу билан бирга бошқа бир ғоят муҳим масала — туб миллат вакилларидан малакали ишчилар тайёрлаш масаласи ҳам ҳал этилади.

Ўзбекистон ССЖ Президенти марказий идораларнинг Бутуниттифоқ валюта қўмитасини тузиш тўғрисидаги қарорига салбий муносабат билдирди. У бу билан марказ валютани аввал қандай бўлса, ҳозир ҳам шундай тақсимлаш ниятида эканлигини айтди. Ҳар бир жумҳурият, деди И. А. Каримов, ўзи ишлаб топган маблағларни қаерга ва нимага сарфлаш ҳуқуқига эга.

Журналистларни минтақа бозорини ташкил этиш масалалари қизиқтирди, шу маънода қандай истиқболлар бор? Ўзбекистон ССЖ Президентининг сўзларига қараганда, бу муаммолар жумҳуриятлар раҳбарларининг яқинда Олмаота шаҳрида бўлиб ўтган учрашувида муҳокама қилинган. Энг яқин қўшнилар билан фаол ҳамкорлик қилиш иқтисодий жиҳатдан фойдали эканлиги тушунарлидир. У Қозоғистондан етказиб берилиши мумкин бўлган ғаллани ёрқин мисол сифатида келтирди. Лекин барча уринишларга қарамай, жумҳуриятимизга ғалла мамлакатимизнинг бешта узоқ минтақасидан келтирилмоқда.

Ўзбекистон ССЖ Президенти журналистлар билан учрашувда жумҳуриятимизда жуда моҳир ҳунармандлар, халқ усталари яшаб, меҳнат қилаётганини таъкидлади. Улар тайёрлаган буюмларга мамлакатимиз ташқарисида ҳам талаб катта бўлиши мумкин. Мулкни хусусийлаштириш имкониятларидан фойдаланишни хоҳлаган хизмат соҳаси ходимлари сингари уларга жуда қулай шарт-шароит яратиб берилади.

Учрашувга келган кишиларнинг кўпчилигини: Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашини тарқатиб юбориш, уни Президент ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасига айлантириш нима беради, деган савол қизиқтирарди.

И. А. Каримов бунда ҳеч қандай ғайритабиийлик йўқлигини қайд этди. Ижрочи ва қонун чиқарувчи ҳокимиятнинг вазифаларини аниқ чегаралаш , аҳволни барқарорлаштиришнинг гаровидир. Афсуски, деб таъкидлади у, марказда шу вақтгача бундай ҳол рўй бермади.

Табиийки, йиғилганларнинг кўпчилигини Ўзбекистон раҳбариятининг нарх-наво оширилганлиги ҳақида яқинда эълон қилинган қарорга нисбатан муносабати қизиқтирарди. И. А. Каримов бу масалага салбий муносабат билдирди. У фақат Ўзбекистон ССЖ раҳбарияти янги нархларни белгилаш ҳуқуқига эга эканлигини таъкидлади. Бозорга ўтиш шароитида нархлар ўзгариб туриши тушунарлидир, лекин гилам, мебель сингари молларнинг нархи, афтидан ўзгармаса керак. Боз устига, келин-куёвлар бир қанча молларни олишда имтиёзга эга бўладилар.

Журналистлар билан учрашувда Ўзбекистон ССЖ Президентига экологик аҳвол тўғрисида, сувдан фойдаланишни яхшилаш юзасидан раҳбарият кўраётган тадбирлар, уюшган жиноятчиликка ва чайқовчиликка қарши кураш тўғрисида ҳам саволлар берилди.

(ЎзТАГ).

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

22 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти билан Украина Совет Социалистик Жумҳурияти ҳукуматлари ўртасида 1991—1995 йилларда иқтисодий, савдо ва маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланди.

Битимни Ўзбекистон ССЖ вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов билан Украина ССЖ Вазирлар Кенгашининг раиси В. П. Фокин имзоладилар.

Ушбу ҳукуматлараро битим жумҳуриятларнинг мустақиллигига ва улар ўртасида юзага келган анъанавий иқтисодий, савдо ва маданий алоқаларга асосланиб тузилганлиги таъкидланди. Томонлар, жумладан, 1991 йилда ўзаро маҳсулот етказиб беришни 1990 йилда белгиланган даражадан кам бўлмаслиги, бундан кейин уларнинг ҳажмини ўзаро мақбул асосда бараварлаштириш юзасидан тадбирлар кўриш хусусида келишиб олдилар. Корхоналар. ташкилотлар, муассасалар ўртасидаги ўзаро маҳсулот етказиб бериш ҳамда бозор муносабатларига ўтишни эътиборга олган ҳолда хизмат кўрсатиш борасидаги бевосита хўжалик алоқаларини сақлаб қолиш, ўрнатиш ва кенгайтиришга ҳам ёрдам берилади.

Ҳамкорликнинг кенг кўламли хилма-хил йўналишлари белгилаб олинди. Бу умумиқтисодий муаммолар ва молия-қарз сиёсати, ижтимоий соҳа ва миллий маданиятни ривожлантириш, истеъмол бозори ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш, фан-техника тараққиёти, информатика ва экология, саноат ишлаб чиқариши тузилмаларини такомиллаштириш ва ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш ҳамда бошқа йўналишлардир.

Ҳамкорлик дастури лойиҳасини ишлаб чиқувчи қўшма ишчи комиссиясини тузиш, унда тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро фойдали асосда амалий алоқаларни янада ривожлантиришни назарда тутиш зарурлиги эътироф қилинди.

Иқтисодиёт ва хўжалик идоралари вакилларидан доимий ишлайдиган амалий ҳамкорлик мувофиқлаштирувчи кенгаши ҳам тузиладиган бўлди.

(ЎзТАГ—Укринформ).

ОШКОРАЛИК ҚЎМИТАСИНИНГ МАЖЛИСИ

22 ноябрь куни Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Ошкоралик қўмитасининг навбатдаги мажлиси ўтказилди. Мажлисда Ўзбекистон ССЖнинг «Оммавий ахборот воситалари ҳақида»ги қонуни лойиҳаси муҳокама қилинди.

Мажлис иштирокчилари ушбу қонун лойиҳаси юзасидан тўпланган барча фикр-мулоҳазаларни кўриб чиқдилар ҳамда лойиҳани янада ҳар томонлама пишиқлаштириш лозимлигини таъкидладилар. Мазкур масала юзасидан тузилган ишчи комиссияси зиммасига қонун лойиҳасини узил-кесил ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Ошкоралик қўмитаси ҳузурида жамоат кенгашини ташкил этишга қарор қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг раиси М. Иброҳимов қатнашди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасида

АХБОРОТ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг бюроси жумҳурият Компартияси Марказий Қўмитаси II пленумининг топшириғига мувофиқ Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг иккинчи босқичи чақириладиган санани белгилади. У 1990 йилнинг 7 декабрида иш бошлайди.

Мавсум сарҳисоби

ЖУМҲУРИЯТ ДАСТУРХОНИГА

Қишлоқ хўжалик йилининг дастлабки якунлари қандай бўлди! Дала меҳнаткашлари олдида турган вазифалар нималардан иборат! Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси деҳқончилик-саноат мажмуи бўлими мудири, иқтисод фанлари доктори Расулмат Ҳусанович ҲУСАНОВ билан суҳбатимиз ана шу ҳақда борди.

— Расулмат Ҳусанович, сизнинг фикрингизча, якунланаётган қишлоқ хўжалик йилининг ўзига хос асосий хусусиятлари нималардан иборат?

— Ҳаммага маълумки, жумҳуриятимиз пахта тайёрлаш режасини муваффақиятли адо этиб, беш миллион тонналик марранi эгаллади. Ҳозирги пайтда барча вилоятлар ва районлар йиғим-теримни якунлашаяпти. Давлат хирмонига 5 миллион 50 минг тоннадан кўпроқ оқ олтин етказиб берилди, агар аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, 20 ноябрга қадар 5 миллион 50 минг 593 тонна хом ашё терилди ва топширилди. Аниқ рақамни тилга олаётганимнинг боиси шуки, сўнгги тонналар ҳамиша катта қийинчиликлар эвазига бунёд этилади.

— Пахтакорларнинг меҳнат зафари ҳақида гап кетар экан, яккаҳокимликни тугатиш мақсадида ғўза майдонининг қисқартирилаётгани хусусида фикр юритсак чакки бўлмасди.

— Албатта. Биринчидан, шахсий ёрдамчи хўжаликлар юритиш, якка тартибда қурилишлар олиб бориш учун 160 минг гектардан зиёд ер ажратиб берилди. Иккинчидан, сабзавот, картошка, озуқа экинлари майдонлари, боғ ва токзорлар анча кенгайди.

— Сабзавот экинлари ва мевазорлар учун ажратилган майдонларнинг кенгайиши амалда нималар берди?

— Ҳозиргача 2 миллион 25 минг тоннадан кўпроқ сабзавот тайёрланди, ҳосил топшириш давом этмоқда. Шу кунларда кечки сабзавот — сабзи, турп, шолғом, карам йиғиштириб олинаяпти. 2 миллион 200 минг тоннадан иборат режани бажариш учун ҳамма имкониятларга эгамиз.

— Маҳсулот турларида бирон-бир ўзгариш рўй бердими?

— Ҳа, ўзгаришлар бўлди. Пахтадан холи қилинган майдонларда ерёнғоқ, кунжут, нут, тариқ ҳам етиштирила бошланди. Булар бизнинг анъанавий экинларимиздир, аммо қишлоқ хўжалигини бир томонлама ривожлантириш натижасида энг охирги ўринга ўтиб қолган эди. Бу экинларнинг харид нархи ниҳоятда паст бўлгани учун ҳам эътибордан четда қолиб кетди, чунки ҳатто харажатлар қопланмасди.

Иш шунгача бориб етдики, биз қандолатчилик саноатига ерёнғоқни четдан ташиб келтиришга мажбур эдик. Амалдаги йилда жумҳуриятда 9,5 минг тонна ерёнғоқ етиштирилди. Бу экинни, кунжут ва бошқаларни кўп экиш аҳолини ўсимлик мойи билан таъминлашни анча яхшилаш имконини беради.

— Мева етиштириш аҳволи қандай?

— 329 минг тонна мева тайёрланди. Бу режадагидан анча кам.

— Сабаби нимада?

— Гап шундаки, боғларимизнинг аксарияти эскириб қолган, янги парвариш қилинмаган, шунинг учун ҳосилдорлик кам — гектар бошига 35—40 центнер атрофида. Мева тугиш пайтида об-ҳавонинг нобоп келганлиги ҳам таъсир этди. Кейинги йилларда янги боғлар барпо қилиш, мавжудларини таъмирлашга кўп эътибор берилаяпти. Ўзингизга маълум: ёш боғлар ҳосилга киргунча бирмунча вақт ўтиши керак. Икки-уч йилдан сўнг мева кўпайиб кетиши турган гап.

Таъкидлаш керакки, янги боғлар яратиш, эскиларини таъмирлаш чоғида меванинг пишиб етилиш муддатлари — эртаги, ўртаги, кечки навлар мутаносиблигига эътибор қилинмаяпти. Натижада аҳолини витаминга бой неъматлар билан таъминлашда узилишлар рўй бермоқда. Баъзи хўжаликларда кечки навли мева дарахтлари умуман йўқ. Шунинг учун ҳам қишга сақлаб қўйишнинг иложи бўлмаяпти. Ҳозирги пайтда боғлар парваришини яхшилаш чоралари кўрилмоқда, истиқболли навларга эътибор кучайтирилиб, ҳосил пишиб етиладиган муддатлар ҳисобга олинган ҳолда янги боғлар барпо этилмоқда.

— Бу йил бозорда узум мўл бўлди, чамаси...

— Шундай. Узумдан юқори ҳосил етиштирилди. 654 минг тонна, яъни бултургидан 200—240 минг тонна кўп маҳсулот тайёрланди. Шуни ҳам айтиш керакки, баъзи жойлардаги токзорлар касалланди. Акс ҳолда ҳосил яна ҳам кўп бўлиши мумкин эди. Бунинг устига йиғим-терим пайтида уюшқоқсизликка йўл қўйилди, исрофгарчиликлар бўлди.

— Қишда қандай бўлади? Сабзавот, картошка, мева сақлаш қай аҳволда?

— Ўзбекистон аҳолиси ташвишланишига ҳожат йўқ. 20 ноябрга қадар 355 минг тонна картошка омборларга жойланди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 109 тонна кўпдир. Сабзавот масаласида ҳам кўнгилни тўқ қилиш мумкин. Қишга 451 минг тонна ёки ўтган йилги даражадан 110 минг тонна зиёд ғамлаб қўйилди. Полиз маҳсулотлари, мева ва узумни ҳам аввалги йилдагига қараганда бирмунча кўп жойланди. Бу иш давом этмоқда. Қувонч билан таъкидлаш мумкинки, жумҳуриятнинг жами вилоятлари, Тошкент шаҳри дала ва боғ маҳсулотларини қишга сақлаш масаласига ҳар қачонгидан кўра масъулият билан қарадилар. Эндиги вазифа сақланаётган неъматларнинг бузилишига йўл қўймаслик, аҳолини узлуксиз таъминлаб туришдан иборат.

— Бу жамғарма бозор муносабатларига ҳамда тегишли нархларга ўтишда вужудга келадиган қийинчиликларни енгишда асқотиб қолиши мумкинми?

— Албатта. Сабзавот ва мевани қишга сақлаш режаси белгиланаётганда бозорга ўтиш ҳисобга олинган. Борди-ю қўлда нарх-наво кўтарилиб кетса, яратилган запас уни анча барқарорлаштиришга ёрдам беради.

— Бизда ҳамиша омбор сиғимлари етишмайди. Бу йилги аҳвол қандай?

— Дарҳақиқат, улар кам. Бироқ бу йил биз колхоз ва совхозларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг биноларидан ҳам кенг фойдаланаяпмиз. Аҳолини йил бўйи витаминли неъмат билан узлуксиз таъминлаб туриш учун музлатгич қурилмаларга эга бўлган омборларни кўпайтиришимиз керак.

— Деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари олдида яқин орада қандай вазифалар турибди?

— Ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини йиғиб-териб олиш аввалги йиллардагига нисбатан бирмунча олдинда. Айни пайтда кузги-қишки ишлар кенг авж олдириб юборилди. 644 минг гектар майдонга кузги ғалла экилди. Майса бир текис униб чиқди. Бу йил биз 964 минг тоннадан зиёд бошоқли дон йиғиштириб олдик. Келаси йили ана шу муваффақиятни мустаҳкамлашимиз, ундан ҳам ошириб ғалла етиштиришимиз лозим.

Шудгорлаш ишлари энг яхши агротехника муддатларида ўтказилмоқда. Ҳозиргача 1 миллион 800 минг гектарга яқин ер ҳайдалди. Андижон, Фарғона, Сирдарё, Наманган, Сурхондарё, Жиззах вилоятлари деҳқонлари шудгорлашда пешқадамлик қилишаяпти. Ер ҳайдаш сифати ўтган йилдагига қараганда яхшилигини алоҳида таъкидлаш керак. Бунга сабаб шуки, механизаторларга шудгор қилинган ҳар гектар ер учун 10 сўм ва ундан ортиқ иш ҳақи тўланаяпти. Кузги-қишки ишларнинг бошқа турлари бўйича ҳам меҳнат ҳақини ошириш тадбирлари белгиланди.

Об-ҳавони кузатувчиларнинг маълумотларига қараганда, ноябрь ойининг сўнгги кунлари ҳам қулай келади. Ана шу давр ҳамда декабрда кузги-қишки тадбирларнинг бутун мажмуини бажариб қўйиш — боғларни тартибга келтириш, токларни кўмиш, зараркунанда ва касалликларга қарши ишлов бериш лозим. Бизда кўпинча бефарқ қараб келинаётган озиқлантириш ва суғоришга алоҳида эътибор бериш кераклигини таъкидлаб ўтишни истардим.

— Истиқбол ҳақида нималар дея оласиз?

— Шу кунларда барча хўжаликларда йилнинг дастлабки якунлари чиқарилиши, эришилган муваффақиятлар, йўл қўйилган камчиликлар танқидий кўз билан таҳлил этилиши керак. Ижарачилар учун шарт-шароит яратиш, ижарага кўпроқ ер ажратиш лозим. Қиш — ўқиш, ўрганиш даври. Ижарачи бригадирларни ўқитиш, уларни бозор муносабатларига ўтишга тайёрлаш зарур. Биз йилни муваффақиятли якунлаяпмиз, айтиш мумкинки, келаси йилда ҳам янги зафарларга эришиш учун ҳамма имкониятлар бор.

Суҳбатдош:
В. ЗИМЕНКО.

МУШТАРАК ТУЙҒУ

Уй остонадан, келажак бугундан бошланади. Сир эмас; жамиятимиз оғир, таҳликали даврни бошдан кечираяпти. Ҳаёт олдимизга янги-янги муаммоларни кўндаланг қилиб қўймоқда. Уларни ҳал этмай туриб олға бориб бўлмаслиги ўз-ўзидан аён. Сўнгги пайтларда юз бераётган воқеалар кишини ўйга толдиради. Баъзи ғаламислар партияга очиқдан-очиқ тош отиб, уни обрўсизлантиришга уринмоқдалар. Бундан кўзланган мақсад аниқ: коммунистларнинг ижтимоий-сиёсий соҳадаги мавқеини камситиш, сувни лойқалатиб балиқ тутиш. Аслида жамиятда юзага келган таназзул учун партияни айблаш адолатсизликдир. Фактлар шундай дейишга имкон беради. Узоқ йиллар давомида ҳукм сурган маъмурий-буйруқбозлик усули тараққиётга ғов бўлди, жамиятни ҳалокат ёқасига олиб келди. Қанчалик аччиқ бўлмасин, буни рўйрост тан олиш керак. Токи яқин ўтмишда йўл қўйилган хатолар такрорланмасин, одамларнинг ишонч ва эътиқодига доғ тушмасин.

Бундай дейишимнинг сабаби бор. Коммунист ўз ғояси, маслаги билан кучли. Ҳозирги партия том маънода янгиланаётган ташкилотдир. У ўз иш усули ва услубларини такомиллаштирмоқда. Қайта қуриш, ошкоралик, демократия партия ички ҳаётининг мезонига айланаяпти. Узоққа бормайлик, районимизда 86 та бошланғич, 181 та цех партия ташкилотлари мавжуд бўлиб, улар атрофига 3.096 нафар коммунист жипслашган. Бу, шубҳасиз, катта куч. Ишлаб чиқаришни юксалтиришда уларнинг ташаббускорлиги, жонкуярлиги яққол сезилиб турибди. Қайта қуриш инъом этган эркинлик, демократиянинг қадрига етиш лозим. Баъзилар уни суиистеъмол қилишдан тап тортишмаяпти. КПСС сафидан чиқиш эндиликда фавқулодда ҳодиса бўлмай қолди. Бу бурч, масъулият туйғусини унутиш оқибати. Районимизда ҳали бирор коммунист партия сафини тарк этганини эслай олмайман. Аксинча талабгорлар тобора кўпайиб бораяпти. КПСС аъзолари сони былтургига нисбатан 24 нафарга ўсганлиги бунинг далилидир.

КПСС XXVIII съезди, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини амалга ошириш юзасидан муҳим тадбирлар белгиланиб, уларнинг ижроси қатъий назорат қилинаяпти. Асосий диққат-эътибор аҳоли турмуш даражасини яхшилаш, муҳим ижтимоий муаммоларни ҳал этишга қаратилаётир. Советларнинг ваколатлари кенгайтирилмоқда. Булар, шубҳасиз, ўз самарасини бераяпти. Районимиз пахтакорлари жорий йилда катта муваффақиятга эришдилар. Она-Ватанга 47 минг тоннадан зиёд оқ олтин етказиб берилди, белгиланган режа 34 иш кунида уддаланди. Шу ўринда бир нарсани таъкидлаб ўтиш жоиз. Жумҳуриятимиз Президентининг қишлоқ меҳнаткашлари фаровонлигини оширишга қаратилган фармонлари барчамизни қувонтирмоқда. Улар ҳаётга изчил жорий этилаётганлиги туфайли кўпгина муаммоларни жойида ҳал этиш имкони туғилаяпти. Буни районимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Аҳолига 3.222 тонна хашак, 220 тонна омихта ем сотилди. Бир ярим минг гектар ер томорқа ҳамда уй-жой қуриш учун ажратиб берилди. Ер майдони камайган бўлса-да, ялпи ҳосилга путур етгани йўқ. Гектарлар самарадорлигини ошириш ҳисобига мўл, юқори сифатли пахта етиштирилди. Заршуносларимиз йиғим-терим даврида ўтган йилга нисбатан 8 миллион сўм кўп иш ҳақи олдилар. Калинин номли, Қ. Муртазоев номли, «Пахтакор», Охунбобоев номли колхозларда ҳосилдорлик 38—39 центнерни ташкил этди. Чорвачилик, боғдорчилик, сабзавот-полизчилик соҳасида қўлга киритилган натижалар ҳам қувончли.

Эндиликда ишлаб чиқариш соҳасидаги вазифалар билан шуғулланишнинг ўзи камлик қилади. Бундай бирёқламалик давр руҳига, қайта қуриш руҳига ёт. Инсон ҳақида ғамхўрлик диққат марказида бўлиши, партия ва совет ташкилотларининг фаолиятига баҳо беришда ана шу талабдан келиб чиқилиши лозим. Районимизда ўз ижросини кутиб турган ҳаётий масалалар оз эмас. Шуни ҳисобга олиб, бунёдкорлик соҳасидаги ишларни жадаллаштириш, кишиларнинг меҳнат қилишлари ва дам олишлари учун қулай шароит яратиш ҳақида жиддий бош қотираяпмиз. Излаган имкон топади. Жорий йилнинг ўзида Вобкент шаҳрида 280 ўринли болалар боғчаси, «Муқанна» кинотеатри қурилиб, фойдаланишга топширилди. Саноат-ишлаб чиқариш комбинати, «Юлдуз» фирмаси фаолият кўрсата бошлади. Истироҳат боғи, янги алоқа уйи, пахта тозалаш ва консерва заводлари, урушда ҳалок бўлганлар хотирасига барпо этилаётган ёдгорлик қурилишида иш қизғин.

Қишлоқларни газлаштириш, ичимлик сув таъминоти суръатлари олдинги йилларга нисбатан анча тезкор. Кўплаб кишилар келгуси йилда ана шу замонавий қулайликлардан баҳраманд бўладилар. Бошқача қилиб айтганда, қирқ чақирим жойда газлаштириш ишлари амалга оширилади, водопровод тармоғи 3 чақиримга узайтирилади. Бу йил етакчи тармоқ — пахтачиликдан яхши даромад олиш мўлжалланмоқда. Деҳқонларимизнинг кайфияти яхши. Чунки меҳнатлари қадр топаяпти, чўнтаклари пул кўраяпти. Бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Эрк олган эркин ишлайди. Чинакам пахтакор кўрсатмага, «юқори»нинг маслаҳатига муҳтож эмас. Жорий йил тажрибаси буни исбот этди. Октябрь ойида жумҳуриятимизда 5 миллион тонналик хирмон тикланганлиги катта воқеа бўлди. Дабдабаларсиз, мажлисларсиз, шов-шувларсиз қўлга киритилган ғалаба нашидаси қалбларни ҳамон тўлқинлантириб турибди.

Районимиз ҳудудий жиҳатдан чекланган. Унда бирор гектар ҳам ўзлаштириладиган ошиқча ер йўқ. Қоровулбозор массивидаги 2 та давлат хўжалиги жонимизга оро кираяпти. Бу ерда деҳқончиликни йўлга қўйиш орқали анча-мунча кишини иш билан таъминлаш имкониятига эга бўлдик.

Турмушда, иқтисодиётда рўй бераётган ўсиш-ўзгаришларни коммунистларнинг шахсий ибрати ва ҳиссасисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Улар — бизнинг таянчимиз. Барча эзгу ишлар, хайрли ҳаракатлар ана шу нуқтадан бошланади. Бир мисол. Зайниддин Раҳмонов «Пахтакор» колхозида ижара усулининг ташаббускорларидан саналади. У бошлиқ бригада ерлари шўрланган, сув таъминоти яхши эмас. Жонкуяр, тиниб-тинчмас деҳқон бой тажрибасига таяниб, одамларни ўз ортидан эргаштира олди. Натижада пахта тайёрлаш режаси хўжаликда биринчи, районда учинчи бўлиб уддаланди. Бундай фидойи коммунистларимиз оз эмас. «Зарафшон» колхозидан СССР Давлат мукофоти соҳиби, Ленин ордени нишондори С. Ҳафизов, О. Шодиев, Қ. Муртазоев номли колхоздан КПСС XXVIII съезди делегати Бибиражаб Савриева, Калинин номли колхоздан Холиқ Мирзаев, Нажим Раҳимов, Охунбобоев номли колхоздан Мислиддин Раҳимов ана шулар жумласидан. Улар етакчилик қилаётган бригадаларда ҳосилдорлик 35—40 центнердан ошди. Айни кунларда барча хўжаликларда кузги-қишки тадбирлар уюшқоқлик билан олиб борилаётир.

Замона зайли билан қарашлар, мезонлар ўзгараяпти. Ҳақ сўз, соғлом фикр учун йўл очиқ. Яқинда Ўзбекистон Компартияси устави лойиҳаси эълон қилинди. Унда баён этилган қоида ва хулосалар билан танишаётиб, партия тақдири, унинг боши узра тўпланаётган «қора» булутлар ҳақида ўйладим. Лекин ҳозир гап бу ҳақда эмас. Қайта қуришнинг айни босқичида сиёсий-тарбиявий иш ҳар қачонгидан муҳим аҳамият касб этаяпти. Зотан, мафкура умумпартиявий ишнинг ажралмас қисмидир. Бу борада матбуотнинг тутган ўрнини, хизматини ҳеч нарса билан алмаштириб бўлмайди. Шахсан ўзим ҳар кунги ишни рўзнома ва ойномаларни варақлашдан бошлайман. Бунинг ўзига яраша гашти бор. Матбуот нашрлари онг ва тасаввуримизни бойитади, қалбимизга маънавият ёғдусини сочади. Районда «Қишлоқ ҳақиқати»нинг ихлосмандлари кўп. Пахтакор ва чорвадорлар, боғбон ва соҳибкорлар уни ўз рўзномалари деб биладилар, севиб мутолаа қиладилар. Бу бежиз эмас. Газета саҳифаларида чоп этилаётган қизиқарли, ранг-баранг материаллар диққатга молик. Улар кишига ўзгача завқ бағишлайди. Ҳозир ҳамма жойда обуна тўплаш уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Аммо бу иш осон кўчаётгани йўқ. Гап фақат обуна нархлари ошганлигида эмас. Илгари обуна хўжакўрсин учун ўтказилар, кишиларнинг хоҳиш-иродаси ҳисобга олинмасди. Бу йил манзара бошқача. Қайси нашрга ёзилишни ҳар ким ўзи ҳал қилади. Обуна — ихтиёрий. Шуни ҳисобга олиб, омма ўртасида тушунтириш ишларини кучайтираяпмиз. Алоқачилар, партия ходимлари, жамоатчи фаоллар обуна тўплашга жалб этилган. Мақсад нашрлар сонини ўтган йилги кўрсаткичдан камайтирмасликдир. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, ҳозиргача мингга яқин киши «Қишлоқ ҳақиқати»га ихтиёрий равишда ёзилди. Хўжалик, ташкилот, корхоналар ҳам қараб туришгани йўқ. Кам таъминотли оилалар жамоа маблағи ҳисобидан обуна қилинаяпти. Охунбобоев номли, «Москва», «Зарафшон», Энгельс номли жамоа хўжаликлари бошқарувлари ана шу хайрли ишга бош қўшишди. Жами 200 киши янги йилдан «Қишлоқ ҳақиқати»ни бепул олиб ўқиш имкониятига эга бўлади. Бундай эътиборга сазовор бўлганлар орасида уруш ва меҳнат фахрийлари, қаҳрамон оналар, ишлаб чиқариш илғорлари бор. Обуна давом этмоқда.

Вақт — оқар дарё. Қайта қуришнинг қийин, таҳликали яна бир йили шитоб билан ўтиб бораяпти. Қилиб улгурмаган ишларимиз эса ҳали беҳисоб. Бу зиммамизга алоҳида масъулият юклайди. Ким бўлишимиздан қатъий назар, коммунистми, депутатми, ишчими ёки оддий деҳқонми, тупроғини босиб юрган шу замин, шу жамият олдида жавобгармиз. Халқ ишончига муносиб бўлиш, унга садоқат билан хизмат қилиш — муқаддас бурчимиз. Шуни унутмасак бас.

Ш. ИБРОҲИМОВ,
Вобкент район партия қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати.

ТАҲРИРИЯТДАН: Ушбу мақола саҳифаланаётганда Вобкентдан хушхабар келди. Яна икки илғор хўжалик — Калинин номли, Қ. Муртазоев номли колхозларда 100 киши жамоа маблағи ҳисобидан «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қилинибди. Меҳнат аҳлига кўрсатилган бундай ҳиммат таҳсинга лойиқ. Кам бўлманг, асло!

ИШБИЛАРМОНЛИК — ЯХШИ ФАЗИЛАТ

Бугунги кунда хоҳлаймизми-йўқми бозор иқтисодиётига ўтишимиз аниқ бўлиб қолди. Бу даврнинг ҳамма қийинчиликларини сабот билан енгиш кераклигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Ушбу ҳақиқатни жумҳуриятимиздаги кўплаб хўжаликлар ўз вақтида англаб етиб, янгичасига ишлашга, яшашга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Шовот районидаги «Партия XIX съезди» жамоа хўжалиги ҳам бундан бор-йўғи икки-уч йил аввал бошқалардан фарқ қилмасди. Планлар бажарилгани, белгиланган ҳосил етиштирилгани билан топган даромадлари хўжалик юритишга сарфлашдан ортмасди. Ижтимоий муаммоларни ҳал этиш учун идорама-идора югуришга тўғри келарди.

Жамоа бошқаруви раиси Қўчқор Қуронбоев етиштирилаётган озиқ-овқат маҳсулотларини ўз жойида қайта ишлашни орзу қиларди. Бу — бир ҳисобдан хўжаликка мўмай даромад келтирса, иккинчидан кўплаб одамларни доимий иш билан таъминлаш имкониятини беради. Бироқ уни йўлга қўйиш осон кечмаслигини ҳам яхши биларди. Қайта қуриш туфайли партия ва давлат органлари ташаббусларга кенг йўл очди. Янгиликка интилувчиларга моддий ва маънавий ёрдам бера бошланди. Бир пайтлар бошқача тушуниб келинган ишбилармонлик бугунги кунда фазилат даражасига кўтарилди. Уддабурон раис бутун жамоани ортидан эргаштириб, маҳсулотни қайта ишлаш цехини хўжаликнинг асосий даромад манбаларидан бирига айлантиришга эришди.

Жамоа хўжалиги фақат шу цехнинг ўзидан миллион сўмдан зиёд даромад олмоқда. Унинг 250—260 минг сўми соф фойдани ташкил этаяпти. Бир сўз билан айтганда, етиштирилган маҳсулотни ўз жойида қайта ишлаётгани жамоа хўжалиги иқтисодини кескин оширмоқда. Албатта бу осонликча бўлаётгани йўқ. Фақат маҳсулот учун шиша идишлари етишмаслиги жиддий муаммо бўлиб турибди. Шу боис хўжаликда шиша заводи қурилиши ҳам жадал бораяпти. Демак, хўжаликнинг эртанги куни янада истиқболли.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор ишчилардан Адолат Қодирова ва Муборак Бобоева. 2. Оператор Улуғбек Қуронбоев билан цех бошлиғи Қўчқорбек Хўжаниёзов маҳсулот сифатини кўздан кечиришаяпти. 3. Тайёр маҳсулот савдо шахобчаларига шу ердан жўнатилади.

Муаллиф олган суратлар.

ҚУРОЛ ЯШИРГАНЛАР

17 ноябрь куни жумҳурият газеталарида Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги матбуот бюросининг ЎзТАГ орқали берилган хабари эълон қилинди. Бу хабарда ҳарбий анжомларни, қурол-яроғ ва ўқ-дориларни сотиш билан шуғулланган йирик гуруҳ қўлга олингани маълум қилинганди. Хабар сўнгида шу нарсаларни сотиб олган шахслар бу хавфли буюмларни ихтиёрий равишда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига топширишга даъват этилган эди. Айтмоқчи, жумҳурият парламенти яқинда қабул қилган Ўзбекистон ССЖ қонуни бундай шахсларни жиноий жавобгарликдан озод қилади.

Афсуски, бу даъват ҳаммага ҳам етиб бормади. 20 ноябрда юз берган ҳодисалар тўғрисидаги оператив маълумотномада шундай фактлар ҳам келтирилган. Тошкент шаҳрининг Қорасув даҳасида яшовчи, ҳеч қаерда ишламайдиган В. Хачатряннинг хонадонидан пулемёт стволи, иккита жанговар радиостанция, аккумулятор батареяларини зарядлайдиган иккита қурилма, автоматнинг иккита найза-пичоғи, тунда фойдаланиш учун мосланган иккита оптик мўлжаллагич, ниқобланиш либоси топилди ва тортиб олинди.

Тошкентдаги кооперативлардан бирининг раҳбари И. Бутернинг (бошланган терговга зарар келтирмаслик мақсадида барча номлар ўзгартирилди) уйидан эса иккита марголина тўппончаси, «Вальтер» ва Макаров тўппончалари ва уларнинг ўқдонлари топилди.

Чирчиқ шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлимининг ходимлари қурол ўғирлаш билан боғлиқ жиноий ишни тергов қилиш чоғида ана шу нарсаларни топишди.

Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги яна ғайриқонуний сотиб олинган ҳамда рўйхатга олинмаган қурол ва ўқ дориларни сақлаётганларга мурожаат қилади: бу нарсаларни дарҳол ва ихтиёрий равишда милиция идораларига топширинг. Бошингизга кулфат тушишини кутманг. Бизнинг хавфсизлигимиз тўғрисида ғамхўрлик қилувчи қонун шуни талаб этади.

Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлигининг матбуот бюроси.

Бизнинг мусоҳаба

ДЕҲҚОН ЙИЛИ

Ангор районидаги «Толлимарон» давлат хўжалиги асосан пахтачиликка ихтисослашган. Меҳнат аҳли ҳар йили давлатга саккиз-тўққиз минг тонна оқ олтин сотмоқда. Бу ерда илғор усуллар кенг қўлланилаётгани, оқилона иш юритилаётгани нафақат етакчи тармоқни, балки бошқа соҳаларни ҳам жадал ривожлантириш имконини бераяпти. Толлимаронликлар жорий йилни ҳар томонлама қувончли якунламоқдалар. Пахта тайёрлаш режаси вилоят давлат хўжаликлари ўртасида биринчи бўлиб, 5 октябрда шараф билан бажарилди. Зиммага олинган қўшимча мажбуриятлар ҳам қисқа муддатларда адо этилди. Заршунослар қабул пунктига 7.680 тонна ўрнига 9.160 тонна аъло нав хом ашё топширишди. Ҳосилдорлик гектарига кўзда тутилганидан 5 центнер зиёд, яъни ўртача 35,8 центнердан тушди.

Хўжалик директори Холбой НОРИЕВ билан мўл, сифатли оқ олтин етиштириш ҳамда бу йилги эришилган ютуқлар хусусида суҳбатлашдик.

— Холбой Нориевич, хоҳ раҳбар ё мутахассис, хоҳ сувчи ё механизатор бўлсин — ким билан гаплашмайлик, деҳқончилик учун йил қулай келганлигини таъкидлашади. Мусоҳабамизни шу мавзудан бошласак.

— Хўжаликда ишлаётганимга чорак асрдан ошди. Кейинги ўн-ўн икки йилдан бери раҳбарлик қилаяпман. Меҳнат фаолиятим давомида турлича шароитларни бошдан кечирдим. Ўз тажрибам мисолида айтадиган бўлсам, бу йил чиндан ҳам яхши келди. Об-ҳаво ҳамиша ҳам бундай мурувват кўрсатавермайди. Узоққа бормайлик: кейинги икки йилда юз берган аҳвол бир-биридан бутунлай фарқ қилади. Былтур табиий офат деҳқонни не-не кўйларга солмади. Биз ҳам деярли ўч юз гектар майдонга қайтадан уруғ қадагандик.

Бу йилги шароит эса бутунлай бошқача. Кўкламда 2.570 гектар ерга чигит сифатли ташланди. Экишни қисқа ва мақбул муддатларда ўтказишга интилдик. Ёз ойларида пахтакорларимиз кўп йиллик тажрибага таяниб, астойдил меҳнат қилдилар. Ғўза парваришидаги ҳар бир тадбир ўз вақтида, рисоладагидек бажарилди. Экин текис ривожланди. Август бошларидаёқ ҳосил мўл ва эртаги бўлиши аён берганди. Ҳақиқатда ҳам шундай бўлди.

— Бунда ишни тўғри ташкил этишнинг ҳикмати кўп, албатта. Эндиликда сир эмас: етти-саккиз йил илгари жамоа ва давлат хўжаликлари асосан буйруқ ҳамда кўрсатмалар билан бошқариларди. Кейинги йилларда бу борада кенг мустақилликлар, эркинликлар берилди. Сизларда шу нарса қандай сезилаяпти!

— Ҳозир аҳвол кун сайин ижобий томонга ўзгариб бормоқда. Деҳқонни, унинг жамоаси манфаатларини ҳимоя қилувчи янги-янги қонунлар, бошқа ҳужжатлар қабул этилмоқда. Олти-етти йил бурунги вазият билан бугуннинг ўртасида, шубҳасиз, катта фарқ бор. Эндиликда давр, талаб бутунлай бошқача. Қайта қуриш, демократия шарофати туфайли ҳамма нарса ўз номи билан аталмоқда, ҳар ким ўз ишини бажараяпти. Қишлоқ хўжалигида юз бераётган қувончли ўзгаришлар пахтачиликка ҳам таъсир кўрсатаяпти. Илгари гектар ҳосилдорлиги ҳам, хом ашё тайёрлаш режаси ҳам юқоридан белгиланарди. Табиийки, бу ҳақиқий аҳволдан анча йироқ бўларди. Натижада маррани эгаллаш қийин кечар, терим уч ойлаб чўзилар, кўпинча топшириқ бажарилмасдан қоларди. Шукрки, эндиликда булар барҳам топди.

Хўжалигимиз бир неча йилдан бери ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш асосида иш юритмоқда. Аравамизни тортиш, фойдани кўпайтириш тўғрисида ўзимиз бош қотираяпмиз. Барча соҳаларда имкониятдан келиб чиқиб, аниқ режалар тузилмоқда. Оддий ишчи ҳам, раҳбар ва мутахассис ҳам эмин-эркин, ижодий меҳнат қилаяпти.

— Яна пахта мавзуига қайтсак. Йиғим-теримга тайёргарлик хусусида тўхталсангиз. Мавсум барвақт бошланганн шошириб қўймадими!

— Ўз ишига пухта, тажрибали деҳқон ҳар бир юмушни вақтида бажаради. Биз нафақат бу йил, балки ҳамиша теримга барвақт ҳозирлик кўрамиз. Мавжуд 60 та зангори кема ёздаёқ сифатли шайлаб қўйилганди. Августнинг ўрталарида мавсумни уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди. Унда ҳамма нарсага: агрегатларни унумли ишлатишга, далада ишловчиларга қулай шароит яратиб беришга ва ғамхўрлик кўрсатишга, социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, белгиланган муддатларда якунлаб боришга, ғолибларни муносиб тақдирлашга эътибор берилди. Шароит жами ҳосилни иложи борича қисқа фурсат ичида саранжомлаб олишга имкон берарди.

Бизда ишнинг муваффақияти кўпроқ техникага боғлиқ. Чунки катта-катта майдонлардаги пахтани машиналар ёрдамисиз тез-у соз йиғиштириш қийин. Шу боисдан ғўза баргини сифатли тўктириш диққат марказимизда бўлди. Бу тадбирни 26 августда ёки былтургидан роса бир ой барвақт бошладик. Тўғри, ўртада ёнилғи етишмай қолиб, узилишлар бўлди. Лекин барча қийинчиликларни бартараф этдик. Сентябрнинг иккинчи ўн кунлигида агрегатлар далаларга чиқарилди. Улар тўла қувват билан ишлатилиб, ҳар бункердан кунига 10—15 тоннадан оқ олтин бўшатилди. Суръатга суръат қўшилиб, кунлик пахта тайёрлаш саккиз-тўққиз фоизга кўтарилди. Йиллик марра 5 октябрда эгаллаандики, хўжалигимиз тарихида ҳеч қачон бундай бўлмаган. Ўтган йили эса худди шу муддатда атиги битта бригадамиз топшириқни уддалаганди.

Таъкидлаш керак: жумҳурият ҳукуматининг теримга юқори ҳақ тўлаш тўғрисидаги кўрсатмаси ютуқ омилларидан бири бўлди. У нафақат ҳосилни тезроқ саранжомлашга, балки деҳқонларимиз тузукроқ моддий манфаат кўришларига хизмат қилди. Биз ҳам дастлабки кунданоқ қўлда терилган ҳар килограмм хом ашёга 25 тийиндан, пўлат этакдан бўшатилган бир тонна пахтага 10—14 сўмдан бериб бордик. Умуман, теримга 500 минг сўмдан зиёд маблағ ишлатилди. Бундан ташқари меҳнат беллашуви қизитилиб, ғолиблар рағбатлантирилди.

— Мавсум илғорлари ҳақида нима дея оласиз!

— Хўжалигимизда агроучасткалар, бригадалар, механизаторлар ва теримчилар ўртасида социалистик мусобақа бошқа-бошқа ташкил этилди. Оллоёр Назаров бошлиқ бригада ҳаммадан аввал, яъни 29 августда теримга киришганди. Жамоа 50 гектар майдонда 133-Ф навли ўрта толали пахтадан мўл ҳосил етиштирди. Тўлғаной Ҳайдарова, Хадича Кўчкинова, Орзихол Баҳромова, Дилором Маматова каби чеварлар ғайрат кўрсатиб, хирмон юксалишига муносиб ҳисса қўшдилар. Аммо кейинроқ машиналар ишга тушгач, бошқа бригадалар илғорлаб кетишди. Пировардида Нормуҳаммад Чоршанбиев бошлиқ жамоа энг юқори натижага эришди. Улар 50 гектар ернинг ҳар гектаридан режадаги 30 центнер ўрнига 50 центнердан қимматбаҳо ипак пахта саранжомлашди. Исо Баҳромов бригадаси 100 гектар экинзорнинг ўртача ҳосилдорлигини гектар бошига 47 центнерга етказди. Назар Амирқулов бошлиқ пудратчи оила эса 15 гектар майдонда ғўза ўстириб, гектаридан 52 центнердан хирмон кўтарди.

Агроучасткалар ўртасидаги беллашувда Жўра Чоршанбиев раҳбарлик қилаётган жамоа заршунослари пешқадам. Азаматлар 265 гектар ерда астойдил тер тўкишди. Терим уюшқоқлик билан ўтказилди. Ҳар гектар пахтазордан ўртача 41 центнердан ҳосил олиниб, давлатга салкам 1.100 тонна хом ашё сотилди. Агроучастканинг Жўра Бозоров, Қилич Ғўччиев бошлиқ бригадалари ҳосилдорликни гектарига 42—45 центнердан оширдилар.

Хўжалигимизда тўлиқ пудрат усули жорий этилган. Мавжуд 10 та агроучастка, 50 та бригада ва 15 та пудратчи оиланинг ҳаммаси белгиланган топшириқларни муваффақиятли уддалади. Бинобарин, бу йил сафимизда қолоқлар бўлмади.

— Авваллари ингичка толали пахтани машинада териш қийин дейишарди. Ҳозир бу гапга ҳеч ким ишонмайди. Зеро, сизнинг хўжалигингизда ҳам, бошқа жойларда ҳам бу соҳада қувончли натижалар қўлга киритилмоқда.

— Бизда илгари ҳам, эндиликда ҳам йиғим-теримда механизация асосий, ҳал қилувчи роль ўйнади. Чунки катта майдонда ғўза ўстирилади (тўрт-беш йил бурунгига қараганда ҳозир 400 гектардан зиёд қисқарди), ишчи кучимиз эса оз, техникасиз ҳосилни тез-у соз саранжомлаш мушкул. Шуни ҳам айтиш ўринлики, асосий пайкалларда ингичка толали нав уруғ қадалади. Уни машинада йиғиб-териб олиш борасида етарли тажриба бор.

Бу йилги мавсумда 60 та зангори кема унумли ишлатилиб, мавсумда ҳар бири ёрдамида ўртача 160 тонна оқ олтин йиғиштирилди. Жами тайёрланган хом ашёнинг 73 фоизи ёки деярли 6.700 тоннаси пўлат этаклардан бўшатилди. Бобораҳмат Абдуллаев, Шоди Маматов, Жума Ҳимматов, Мамар Абдуллаев, Суннат Омонов каби суворийларимиз агрегат билан 240—180 тоннадан пахта теришди.

Шуниси диққатга сазоворки, ялпи хирмонимизнинг қарийб учдан икки қисмини Термиз-16 нав ингичка толали дурдона ташкил этди. Рўзи Чоршанбиев бошлиқ 6-агроучастка, Бўрон Ҳайдаров етакчилигидаги бригада заршунослари ва бошқа жамоалар ипак пахтадан баракали ҳосил етиштиришди.

— Хом ашё сифати қандай!

— Деҳқон меҳнати натижаси оқ олтиндан чиқадиган тола миқдори ва сифатига боғлиқ. Пахтакорларимиз ҳар бир тадбирни амалга ошираётганда буни ёдда тутадилар. Шу боисдан пировард натижа қувонарли бўлаётир. Жами тайёрлаган пахтамизнинг йиллик режага тенг қисми ёки 7.680 тоннаси биринчи, қолгани иккинчи ва учинчи сортларга ўтди.

— Демак, пахтачиликдан мўмай даромад олинади. Бошқа соҳалардан-чи! Йил хўжаликнинг аҳволини мустаҳкамлашга, меҳнаткашлар моддий манфаатдорлигини ва турмуш фаровонлигини оширишга хизмат қилди, дейиш мумкинми!

— Бунга тўлиқ ишончимиз комил. Хўжалигимиз — кўп тармоқли, сердаромад рўзғор. Деярли ҳамма соҳа бўйича топшириқлар бажарилди ёки адо этилади. Былтур жами 13 миллион сўмдан зиёд даромад олгандик. Жорий йилнинг дастлабки ҳисоб-китоблари ҳам қувонарли: хўжалик бўйича 14 миллион сўм кирим бўлиши кутилаяпти. Шундан 11 миллион сўми пахтачиликдан. Фойда 6 миллион сўмни ташкил этиши кўзда тутилмоқда. Якунда ишчиларимизнинг ўртача ойлик иш ҳақи 285—300, механизаторларники 350 сўмдан тушади.

Иқтисодий аҳволнинг бақувватлиги қишлоқ кишисининг яшаш шароитини яхшилашга, турмуш маданиятини юксалтиришга имкон бермоқда. Ижтимоий, маданий-маиший соҳаларга эътибор кучайтирилаяпти. Биргина шу йилнинг ўзида 50 километр узунликда водопровод, 5 километр жойга газ қувурлари ўрнатилди, 10 километр йўл асфальтланди. Тўртта янги дала шийпони ишчилар ихтиёрига топширилди. Айни пайтда турар жойлар, клуб, молхона ва бошқа бинолар барпо этилмоқда. Лекин қурилиш ишлари қийинчилик билан олиб борилаётир. Боиси — бу соҳада хўжаликларга етарлича мустақиллик берилмаган.

— Пахтадан барқарор мўл ҳосил етиштириш омилларини нимада деб биласиз!

— Даставвал деҳқончилик ишларини оқилона, тўғри ташкил эта билишда. Пахтачиликда алмашлаб экишнинг хосияти катта. Биринчидан, ер чарчаб қолмайди, иккинчидан, ҳосилдорлик юқори бўлади. Хўжалигимизда бу талабга қатъий амал қилинади. Ўн биринчи беш йиллик бошларида бўлимларни тугатиб, ўрнига агроучасткалар тузилганди. Уларнинг раҳбарлари ва мутахассислари зиммасига илмий асосланган алмашлаб экишни йўлга қўйиш, суғориладиган майдонлар самарадорлигини ошириш вазифаси юкланган. Агроучасткалар ихтиёрида 250—400 гектардан ер бор, ўн далали алмашлаб экиш усули жорий этилган. Еттитасида пахта, қолганида озуқа етиштирилади.

Маҳаллий шароит учун мақбул, серҳосил нав танлаш жуда муҳим. Чунки у аввало иқлимга тўғри келиши керак, деҳқонлар нав агротехникасини пухта билишлари лозим. Термиз-7, Термиз-14, АШ-25 сингари ингичка толали, Бухоро — 6 ва бошқа ўрта толали навларни синаб кўрдик. Бу йил эса 1.570 гектар ерда Термиз—16, 1.000 гектарда 133-Ф навларини экқандик. Ипак пахта ҳосилдорлиги гектарига 36,2, ўрта толалиники 34,8 центнердан бўлди.

Барқарор юқори оқ олтин етиштиришнинг учинчи омили сифатида пахтакор тажрибаси, тадбиркорлигини айтишни истардим. Зеро, бунга жуда кўп нарса боғлиқ. Деҳқон вазиятга қараб ишни ташкил этса шубҳасиз мақсадига етади. Бу йилги ютуқларимиз ана шулар билан бирга шароит қулай келганлиги, деҳқон йили бўлганлиги шарофатидан, деб биламан.

Суҳбатдош:
Э. ИБРОҲИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ОҒИРИНГИЗ ЕНГИЛ БЎЛАДИ

Ушбу мақолани ёзишдан мақсад қишлоқ хўжалигида компьютерлаштириш муаммолари, уни ҳаётга қай йўсинда татбиқ қилиш, бунинг самараси тўғрисида, шу билан бирга мазкур соҳада ҳозиргача қилинган айрим ишлар ҳақида муҳтарам муштарийлар билан ўз фикр-мулоҳазаларимизни ўртоқлашишдир.

Инсоният вужудга келганидан буён ўз меҳнатини турли воситалар ёрдамида енгиллаштириш, шу асосда иш самарадорлигини, турмуш фаровонлигини ошириш учун доимо курашгани курашган. Жамиятда меҳнат ва яшаш қай усулда ташкил этилмасин, одамлар, корхоналар ва давлатлар ўртасидаги иқтисодий-сиёсий муносабатлар доимо ўзига хос қонуният асосида ривожланади. Жамиятни ривожлантириш учун эса иқтисодий-сиёсий муносабатлар тартибга солинган, у халқ фаровонлигини оширишга қаратилган бўлиши зарурий бир ҳолдир.

Ҳозирги шароитда иқтисодий муносабатларни тартибга солиш, иқтисодиётни мақбул тарзда юритиш ниҳоят даражада оғир бўлиб, бу бирталай мураккаб ҳисоб-китобни, кўплаб ҳажмдаги ахборотларни тўплашни, уларга боғлиқ қатор масалаларни ечиш ва қайта таҳлил этишни талаб қилади.

Жамиятимиз, жумладан жумҳуриятимиз иқтисодиётида бозор муносабатларига ўтилиши ҳам шундай бир қонуний ҳол бўлиб, у қабул қилинадиган муқобил ечимга, айниқса ахборотларни тўплаш, сақлаш ва уни таҳлил этиш ишларига асосланади. Буларни ҳозирги замон ҳисоблаш техникасини қўлламасдан туриб амалга ошириш раҳбарлар ва мутахассислардан жуда кўп вақт ҳамда эътиборни талаб этади.

60-йиллардан мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини режалаштириш ва бошқариш масалаларини ҳал этишда электрон ҳисоблаш машиналари қўлланила бошлаганди. Аммо бундай ЭҲМ жуда қимматлиги, уни ишлатиш кўплаб харажатлар ҳамда мутахассисларни талаб қилгани боисидан уларни ҳаётга кенг жорий этиш имкони бўлмади. Ҳозир яратилаётган кичик электрон ҳисоблаш машиналари ўзининг имкониятлари жиҳатидан катта ЭҲМлардан қолишмайди. Муҳими — арзон ва қулай.

Кичик ЭҲМ якка тартибда ишлатишга мўлжалланган бўлиб, ундан икки йўналишда: бошқариш ишида ва маҳсулот ишлаб чиқариш жараёнини автоматлашда фойдаланилади.

Жумҳуриятимиз қишлоқ хўжалигида бошқариш ишини енгиллаштиришда компьютерлар қўлланилаётган бўлса-да, бу суст даражада бормоқда. Бунинг ўзига хос сабаблари бор. Илмий-техника жараёни ҳаёт талабларидан узоқлашиб кетганлиги, иқтисодий механизмларнинг қолоқлиги, кадрлар малакаси етарли эмаслиги, компьютерлар ва зарур дастур воситаларининг таъминоти яхши ташкил қилинмаганлиги, унинг ниҳоят даражада қимматлиги шулар жумласидандир. Табиий равишда савол туғилади: соҳани компьютерлаштиришни жадаллаштириш учун қандай воситалар зарур ва қанақа ишларни амалга ошириш лозим?

Аввало маълум миқдорда илмий-техник ютуқларга, яъни қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини режалаштириш, таҳлил қилиш, ҳисобга олиб бориш ва хўжалик юритишнинг янгича шартлар асосидаги иқтисодий-математик моделларига эга бўлишимиз керак. Бошқача айтганда, уларни компьютер тилига ўтказиб ишлатувчи дастурлар системаси яратилиши лозим. Ҳозир деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш жумҳурият олий мактаби, Ўзбекистон Фанлар академияси «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент халқ хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги институтлари олимлари ҳамда «Агроинформ» ходимлари мазкур соҳада илмий тадқиқот ишларини олиб бормоқдалар. Шуниси қувончлики, сўнгги вақтда бу борада юмушлар кўпайди. Аммо илмий иш натижалари айрим хўжаликларда текширилиб кўрилгач, айниқса тадқиқотчилар номзодлик ҳимояси ўтганидан сўнг уни ривожлантириш кўп ҳолларда тўхтаб қолмоқда. Сабаби — илмий ходимлар ва уларнинг ишидан фойдаланувчиларнинг моддий манфаатдорлиги пастлигида. Шунинг учун илмий-тадқиқот натижаларини амалиётга татбиқ қилишда моддий манфаатдорликни тўғри йўлга қўйиш мақсадга мувофиқдир.

Компьютерлаштириш жараёнини тезлаштирувчи омилларнинг иккинчиси шуки, қишлоқ хўжалиги ходимларининг маълум миқдорда буюртмаси бўлиши даркор. Яъни ишлаб чиқаришдаги муаммоларни ҳал этишда компьютерлардан фойдаланиш зарурати туғилиши керак. Жамоа ва давлат хўжаликларида ишловчи иқтисодчиларнинг фикрини ўрганиш шуни кўрсатдики, уларнинг кўпчилик қисми йиллик режаларни тузиш, кундалик ахборотларни тайёрлаш, таҳлил қилиш ишларини компьютерга юклашни истайди. ЭҲМга ўзларининг иш қуроли сифатида қарайди. Маълум қисми эса; «Жами иш компьютерга юклатилса, мен нима билан шуғулланаман», деган ташвишда.

Одатда хўжалик иқтисодчилари ва ҳисобчиларининг 70—90 фоиз вақти унумсиз ҳисоб-китобни бажаришга сарфланади. Йиллик ҳисобот ва режалаштириш даврида ҳатто кунига 16—18 соат ишлайдилар. Агар ЭҲМ уларнинг оддий иш қуролига айланса, унумсиз меҳнатга кетадиган вақт бир неча маротаба иқтисод қилинар, у орқали хўжалик ишларини таҳлил этиш имкони туғиларди.

1989 йилнинг январь ойида жумҳурият деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш олий мактаби олимлари Тошкент районидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалигида тажриба тариқасида шахсий электрон ҳисоблаш машинаси ўрнатишди. Мақсад иқтисодчиларни ундан фойдаланишга ўргатиш, ЭҲМни уларнинг кундалик эҳтиёжи даражасига кўтариш эди. Шунинг учун бош иқтисодчининг жуда кўп вақтини оладиган кундалик ишларни машина зиммасига юклашдан бошладик. Иқтисодиётда бугун қўйилган қадамнинг натижаси кечаги ҳамда ўтган даврни чуқур таҳлил қилиш. Ундан тўғри хулоса чиқаришга боғлиқ. Бунда айниқса ҳар куни сотилган маҳсулотларнинг хиллари, қайси ташкилотларга қанча миқдорда харид қилинганлиги тўғрисидаги ахборот муҳим аҳамият касб этади. Ана шу ишни бажаришга бош иқтисодчи кунига 2—3 соат вақт сарфлайди. Уни қайта чоп этиш эса яна 3—4 соатни олади.

ЭҲМнинг қўлланилиши туфайли барча ҳисоб-китоб ишлари 10—15 минут ичида уддаланди. Айни пайтда натижани исталган нусхада чиқариш ва ахборотларни машинанинг «хотираси»да йил бўйи сақлаб туриш мумкин бўлди.

Ҳисоб-китобни кўп талаб қиладиган ишлардан яна бири хўжалик бўғинлари учун йиллик режа тузишдир. Бу юмуш авваллари қўлда бажарилар, узоқ вақт талаб этарди. Ҳозир у ҳам ЭҲМ зиммасига юклатилган бўлиб, 2—3 кун ичида рисоладагидек бажарилмоқда. Махсус дастурлар асосида бошқа жамоа хўжаликларида ҳам йиллик режаларни тузса бўлади.

Ҳар бир янгиликни ҳаётга тадбиқ этишда руҳий ғов бўлиши табиий. Бундай ҳолатни ҳисоблаш машиналари амалиётга кириб келишининг тарихий жараёни мисолида ҳам изоҳлаш мумкин. Дастлабки ЭҲМлар яратилганда ундан фақат жуда тор доирадаги одамлар фойдаланишарди. Бугун унинг имкониятлари кўпчиликка қўл келмоқда.

Бундан учинчи — асосий омил юзага келади. Бу — компьютер бўйича саводхонликни ошириш, узлуксиз ўқитишни ташкил этиш асосида кадрларни тайёрлаш. Улар ўз соҳаларини чуқур билишларидан ташқари қишлоқ хўжалигига тегишли масалаларни компьютерда мустақил ечиш учун дастур маҳсулотларини яратувчи ва тайёридан фойдалана билувчи мутахассислар даражасига етишишлари лозим. Ана шу жараён икки босқичдан иборат. Дастлаб хўжалик мутахассислари олимлар билан биргаликда ишлаб, тайёр дастурдан фойдаланишни чуқур ўрганиб оладилар. Сўнгра уларга барча масалаларни иқтисодий-математик тилда ёзиш, уни алгоритмлаш, машинада ҳисоблаш дастурларини яратиш ишларини мустақил бажара олишларига ёрдам бериш керак. Бунинг учун деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш жумҳурият олий мактабида махсус курслар ташкил этилган бўлиб, машғулотлар замонавий компьютерлар асосида олиб борилмоқда.

Хўжаликларни энг арзон ва сифатли ҳисоблаш машиналари билан таъминлаш компьютерлаштириш н и н г тўртинчи омилидир. Ҳозир жумҳуриятимизда бундай таъминот чет элдан олиб келинаётган, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган ҳамда ҳамкорликда яратилаётган машиналар ҳисобига амалга оширилмоқда. Сир эмас: хорижий техника тақсимоти, уни ўрнатиш жумҳуриятимиздаги «Агроинформ» ташкилоти ихтиёрида бўлиб, бу иш маълум даражада ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги туфайли ҳисоблаш машиналарининг аксарияти хўжаликларга етиб бормаяпти.

Хулоса шуки, агар юқорида қайд этилган муаммолар ҳисобга олинган ҳолда махсус давлат дастури ишлаб чиқилмаса, у ҳолда жумҳуриятимиздаги хўжаликларни бошқариш эскича усулда қолаверади. Бу эса бозор иқтисодиёти шароитида халқ фаровонлигини ошириш режаларининг қоғозда қолиб кетишига сабаб бўлади.

Вазиятни кескин ўзгартириш мақсадида аввало қишлоқ хўжалигини компьютерлаштириш учун олинаётган ЭҲМларни жамоа ва давлат хўжаликларига сотишни қатъий назоратга олиш зарур. Акс ҳолда шаҳарнинг ўзида уларнинг «адашиб» қолиши давом этаверади. Иккинчидан, деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш жумҳурият олий мактаби қошидаги тўла хўжалик ҳисобида ишловчи ЭҲМ кадрлари тайёрлайдиган марказ ишини кучайтириб, мавжуд хўжаликларни зарур мутахассислар билан тезроқ таъминлаш керак. Учинчидан, компьютерларни уларни ишлата оладиган кадрлар бўлган хўжаликларгагина сотишни йўлга қўйиш керак. Ана шунда қишлоқ хўжалигини компьютерлаштириш тугал асосга эга бўлади.

Р. ТУРСУНОВ,
деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш жумҳурият олий мактабининг ректори, профессор.

Э. ЖИЯНОВ,
«Информатика ва ҳисоблаш техникаси» кафедрасининг мудири, иқтисод фанлари номзоди.

Б. ЗИЕЕВ,
катта илмий ходим, иқтисод фанлари номзоди.

Александр Иванович ШЛЕЙХЕР

Пахтачилик фани оғир жудоликка учради. Кекса педагог, профессор, Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган фан арбоби Александр Иванович Шлейхер 91 ёшида вафот этди.

Александр Ивановичнинг ижодий ишлар билан тўлиб-тошган бутун онгли ҳаёти Ўзбекистон билан, жумҳуриятда пахтачилик фанини барпо этиш ва ривожлантириш билан чамбарчас боғланган. Ўрта мактабни битиргач, 1919-21 йилларда Қизил Армия сафига чақирилди, сўнгра Сирдарё вилоят ҳарбий комиссариатида иш юритувчи бўлиб ишлади. 1925 йилда Ўрта Осиё давлат дорилфунунининг қишлоқ хўжалиги факультетини тамомлаб, 1931 йилгача Бухоро вилоятининг қишлоқ хўжалик идораларида ишлади. Шу ерда ер-сув ислоҳотини ўтказишда қатнашди, деҳқончилик участкасига мудирлик қилди, пахтачиликда тажриба ишини уюштирди. Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ташкил қилингач, Александр Ивановичнинг меҳнат фаолияти 60 йил давомида шу илмгоҳда ўтди, бу ерда у муаллимлик қилди, олим ассистентликдан профессоргача бўлган катта ижодий йўлни босиб ўтди, атоқли ва таниқли педагог олим бўлиб вояга етди.

Бир неча йил давомида Александр Иванович пахтачилик кафедрасига мудир бўлди, агрономия факультетининг декани бўлиб ишлади, 30 нафардан кўпроқ фан номзодини тайёрлади, ғўза парвариши соҳасидаги бир қанча деҳқончилик усулларини ишлаб чиқиб, илмий асослаб берди, ғўза биологиясини тадқиқ қилиш билан тинимсиз шуғулланди.

Александр Иванович 150 дан кўпроқ илмий ишни матбуотда нашр эттирди, бу ишлар илмий жамоатчиликка яхши маълум. Илмгоҳни битириб чиққанларнинг бир неча авлоди Александр Ивановичдан деҳқончилик илмини ўрганди. Ўзбек тилида нашр этилган ғўза биологияси дарслиги шу пайтгача ҳам қўлланма бўлиб келмоқда. Умрининг сўнгги кунларигача А. И. Шлейхер илмгоҳнинг илмий даражалар берувчи кенгашида фаол ишлади.

Профессор А. И. Шлейхерга «Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилган, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсатининг фахрий ёрлиғи, медаль билан мукофотланган эди.

Меҳнатсевар, зеҳнли, забардаст олим ва педагог Александр Иванович Шлейхер кўп сонли шогирдлари хотирасида узоқ йиллар сақланиб қолади.

БИР ГУРУҲ ЎРТОҚЛАРИ.

ТАЖРИБА ОРТТИРИЛДИ

Тошкентдаги темирйўл транспорти муҳандислари илмгоҳининг толиблари ишлаб чиқариш практикаси вақтида Амур-Ёқутистон магистралининг Беркакит-Томмат участкасида меҳнат қилишди. Улар 10 та кўприк қуришда иштирок этиб, 32 минг сўмлик иш бажардилар. Ёшлар 74-кўприк қуриш отряди билан ана шундай шартнома тузишган эди.

Тошкентлик толиблар бундай ишни биринчи бор қилишаётгани йўқ. Амур-Ёқутистон магистралида ишлаганларнинг кўпчилиги ўтган йили БАМда меҳнат қилган.

Советобод районидаги «Улус» давлат хўжалиги чорвачиликка ихтисослашган. Илгари отарлардаги қўй-қўзиларни суғориш учун бензин билан ишлайдиган насослар ёрдамида 8—10 метр чуқурликдаги қудуқлардан обиҳаёт тортиб олинарди. Ёнилғи бўлмай қолганда улар ишлатилмасди. Вилоят «Агроснабремонт» бирлашмаси мутахассислари шу қийинчиликларни бартараф этиш мақсадида шамол ёрдамида ишлайдиган қурилмалардан қўлланишни таклиф қилдилар. Бу янгилик чўпонларга манзур бўлди. Эндиликда шамол тегирмонига ўхшаш қурилмалар ёрдамида қудуқлардан сув тортиб олинаяпти.

СУРАТДА: янги қурилма синовдан ўтказилаётган пайт.

Р. ҒАФУРОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

● ФРУНЗЕ. Ленин ноҳиясидаги «Москва» жамоа хўжалиги ветеранларининг пенсияларига қўшимча пул берила бошланди. Жамоа умумий йиғилишининг қарорига биноан энди уларга меҳнат стажига қараб 25 сўмдан 50 сўмгача қўшимча ҳақ тўланмоқда. Албатта, бу пул ҳозирги вақт учун кўп эмас. Лекин хўжалик бошқаруви, жамоа ташкилотлари пенсионерларга бундан ташқари шифохоналарда даволаниш учун имтиёзли йўлланмалар беришаяпти, уйларини тузатишда, томорқа участкаларига ишлов беришда ёрдам қилишаяпти, ёқилғи билан таъминлашяпти. Хўжалик сўнгги йилларда қишлоқ хўжалик ишларига четдан одам чақирмаётганлиги бежиз эмас. Экин экиш, ўсимликларни парваришлаш, йиғим-терим ишларини бажариш учун далага ёшу қари баравар чиқмоқда. Уларнинг ёрдамида ҳатто энг ноқулай мавсумларда ҳам деҳқончилик ва чорвачилик соҳаларига оид барча тадбирлар ўз муддатида ва сифатли ўтказилмоқда.

● ДУШАНБЕ. Тожикистонлик ранг-тасвир устаси биринчи марта ССЖИ халқ рассоми унвонига сазовор бўлди. Бу унвонни ўзининг бутун ижодини қадрдон ўлкага бағишлаган таниқли мўйқалам устаси Суҳроб Қурбонов олди. Мусаввирнинг «Менинг заминим» ранг-тасвир триптихи, Шарқ шоирлари ва мутафаккирлари хотирасига бағишланган асарлар туркуми жумҳуриятдан ташқарида ҳам кўпчиликка маълум. Қурбонов тез орада тасвирий санъатга бағишланган журнал ташкил қилишни режалаштирмоқда.

Муаммо кўндаланг қўйилади

МУЗРАБОД АСАЛИ

Халқимизнинг озиқ-овқат маҳсулотларига эҳтиёжини қондириш — бугунги куннинг асосий вазифаларидан бири. Қўриқ Гагарин районида яқин-яқингача пахтачиликдан бошқа тармоқларга эътибор берилмасди. Эндиликда шоли, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирилмоқда, чорвачилик жадал ривожланаяпти. Шу билан бирга асаларичилик соҳасига ҳам қўл урилгани қувончли ҳолдир.

Вилоят деҳқончилик-саноат уюшмасининг ташаббуси билан барча районларда, жумладан Гагаринда асаларичилик хўжалиги ташкил этилди. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган «Музрабод» жамоаси ихтиёрига 800 гектар суғориладиган майдон биркитилган. Дастлабки йили деҳқонлар 534 гектар ерда ингичка толали пахта, 100 гектарда беда, 80 гектарда бошоқли дон, қолган пайкалларда эса сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирдилар. Бундан бир йўла икки мақсад назарда тутилди: пахта эндигина тетапоя бўлаётган хўжаликни иқтисодий жиҳатдан юксалтирса, ғўза ва бошқа экинлар гули жамоа ҳудудида парваришланаётган асалариларга озуқа манбаи бўлиб хизмат қилади.

Амир Баротов бошқараётган бўлим пахтакорлари жорий йилда давлатга 1.600 тонна оқ олтин топширишди. Тармоқдан қарийб икки миллион сўм даромад олинди. Келгуси йилда пахта майдонларини янада кенгайтириш режалаштирилмоқда. Зафар маррасини эгаллаган Жума Қурбонов, Абдураҳмон Суюнов бошлиқ бўлимларда ҳосилдан тозаланган ер аллақачон сифатли шудгорлаб қўйилган. Хўжалик директори Ҳусан Алиқулов бир неча йил мобайнида «Партия XXIV съезди» давлат хўжалигида бош агроном вазифасида ишлаган эмасми, у ерда тўплаган тажрибаси янги ташкил этилган жамоада ҳам қўл келмоқда. Ҳайдалган пайкаллар рисоладагидек текисланиб, эгат тортилди. Далаларга маҳаллий ўғит чиқариш қизғин давом этмоқда.

Хўжаликда яқин икки-уч йил ичида беш минг асалари оиласи парвариш қилинади. 50 тонна бол етиштирилади. Асаларичилик пахтачилик ёки сабзавотчиликка нисбатан хийла сермашаққат тармоқ эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Аммо меҳнат аҳли ана шу қийинчиликлар ва муаммолардан чўчиётгани йўқ. Аксинча соҳанинг истиқболига ишонч билан қарамоқда. Бу йил 1.074 асалари оиласи парвариш қилинди. Ижарачиларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли етти тонна маҳсулот жамғарилди. Алексей Синцов, Николай Конатопкин каби тажрибали асаларичиларнинг меҳнат натижалари айниқса мақтовга лойиқ.

— Ҳар асалари оиласидан 5—6 килограммдан бол олинди, — деди асаларичилик бўлими бошлиғи Абдурасул Ёдгоров. — Келгусида бу кўрсаткични 10—12 килограммга етказишимиз керак. Вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси хўжалигимизни иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватганлиги бизни руҳлантираётир. Асалари оилалари, зарур техника воситаларини харид қилиш учун 800 минг сўм ажратилди. Ана шу маблағга қадоқлаш цехи қуриш ҳам режалаштирилган.

Асал — иттифоқимиз ва жаҳон бозорида харидоргир неъмат. Уни етиштиришни кўпайтириш билан боғлиқ қатор муаммолар борки, буларни тезкорлик билан ҳал этиш чоралари кўрилиши керак. Масалан, хўжаликда ҳозирча тайёр маҳсулотни ёки асаларини озиқлантиришга ишлатиладиган шакарни сақлаш учун омборлар йўқ. Мум тайёрлаш йўлга қўйилмаган. Вилоятнинг барча районларида асаларичилик хўжалиги ташкил этилган экан, нима учун мум Тошкентдан келтирилиши керак? Бундан ташқари, асалари оилаларини ташишга махсус машиналар ажратилиши зарур. Ана шу муаммоларнинг ечими топилса, нур устига аъло нур бўларди.

Асал — минг дардга даво. Шундай бўлгач, халқимиз саломатлиги йўлида хизмат қиладиган асаларичилик хўжаликларига амалий ёрдамимизни аямайлик.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

МУСТАҲКАМ УЙЛАР

Куйганёр темир-бетон заводи ҳузурида ташкил этилган «Тонг» ишлаб чиқариш кооперативи ҳар куни неча-неча буюртма олади. Унинг мутахассислари Андижон районининг қишлоқларида уйлар, турли ёрдамчи бинолар пойдеворларини қўя бошладилар.

Ҳозир неча ўнлаб буюртмачилар бор. Чунки ҳар бир хўжаликда якка тартибда уй қуриш учун катта-катта майдонлар ажратилган. Кооперативлар қисқа муддатда ва уй қурувчиларнинг истакларини ҳисобга олиб, бетонга алоқадор барча ишларни бажарадилар. Ишнинг сифатига эътироз йўқ. Нархи эса қишлоқ аҳолисини бутунлай қониқтирмоқда.

Айни вақтда кооператив халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ҳам ўзлаштирмоқда. Бу ерда меҳнаткашлар талаб-эҳтиёжларини ўрганиб бетон плиталар, тўсиқлар, узумзорлар учун темир поялар ва бағазлар ишлаб чиқара бошладилар.

ОЛАМДА НИМА ГАП

СЎНГГИ СОАТДА

● СОФИЯ. (ТАСС мухбири Андрей Чупахин). «Демократик кучлар» уюшмасининг ташаббуси билан ўтказилган умуммиллий норозилик кунлари унинг тарафдорларининг ягона сиёсий иродасини аниқ-равшан тасдиқлади: «Андрей Луканов ҳукумати истеъфога чиқиши керак», дейилади демократик кучлар уюшмаси мувофиқлаштириш кенгашининг бу ерда тарқатилган баёнотида.

Болгария оппозицияси олдинги ҳафта охирларида мамлакатнинг кўпгина шаҳарларида бўлиб ўтган ва Софияда кўп минг кишилик митинг билан тугаган норозилик намойишлари туркумини ана шундай баҳолади. Бу намойишларнинг иштирокчилари социалистлар ҳукуматини ҳаракатсизликда ва мамлакатни тангликдан олиб чиқишга қодир эмасликда айблаб, оппозиция етакчи роль ўйнайдиган янги ҳукумат тузиш талаби билан чиқдилар.

● ЛОНДОН. (ТАСС мухбири Дмитрий Воскобойников). Буюк Британия бош вазири Маргарет Тэтчер консерватив партия раҳбари сайловининг биринчи даврасида ғалаба қозонди, лекин бу муваффақиятнинг пойдевори бўш бўлиб чиқди. Ҳукмрон партиядан жамоалар палатасига сайланган 372 депутатнинг ҳаммаси аъзо бўлган «1922 йил комитети» ташкилотининг раиси Крэнли Онслоунинг эълон қилишича, Британия ҳукуматининг бошлиғи учун консерватив партиянинг парламентдаги 204 нафар аъзоси, М. Тэтчер ҳукуматининг собиқ мудофаа министри, бош вазир билан рақобат қилишга бел боғлаган Майкл Хезлтайн учун 152 қонун чиқарувчи овоз берган. 16 киши овоз бериш варақаларини нотўғри тўлдирган.

Бу, энди консерваторлар раҳбари сайловининг иккинчи даврасини ўтказиш керак, деган гап, зеро, партия уставига кўра, биринчи даврада ғолиб чиқиш учун М. Тэтчер шунчаки кўпчилик овозни олиши эмас, шу билан бирга ўз рақибига нисбатан 15 фоиз кўп овоз олиши керак эди. Биринчи даврада ғолиб чиқиш учун бош вазирга тўртта овоз етмади.

Сайлов якунлари эълон қилиниши биланоқ Парижда бўлган М. Тэтчер журналистларнинг саволларига жавоб бериб, ўзининг консерватив партия раҳбари лавозими учун курашни тўхтатмаслигини таъкидлади. Сайловнинг иккинчи даври 27 ноябрь куни ўтказилади.

ЭНГ КАТТА ШАҲАРЛАРДА ТУРМУШ ДАРАЖАСИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС мухбири Павел Ваничкин). Жаҳондаги 100 та энг катта шаҳар орасида Мельбурн (Австралия), Монреаль (Канада) ва Сиэтл (АҚШ) шаҳарлари одамлар яшаши учун энг қулай масканлардан ҳисобланади, Лагос (Нигерия), Киншаса (Заир) ва Дакка (Бангладеш) шаҳарлари яшаш учун «энг ноқулай» шаҳарлардир. Аҳолининг энг кўп даражада кўпайишини ўрганувчи Америка қўмитасининг тадқиқотчилари шундай фикрга келдилар. Улар душанба куни жаҳондаги энг катта юзта шаҳарда мавжуд бўлган турмуш шароитлари ҳақида маълумот тақдим этдилар. Ташкилот мутахассислари ана шу ноёб ҳужжатни тайёрлашлари учун икки йил керак бўлди, уларни 45 мамлакат олимлари қўллаб-қувватлади.

Турмуш шароитларига ўнта йўналиш, шу жумладан жиноятчилик даражасига, одамларнинг умумий маошларига қараб, озиқ-овқат маҳсулотлари олиш учун қиладиган сарф харажатларга, шаҳарларнинг шовқин даражасига, болалар ўлими, ҳавонинг тозалиги ва бошқа шу каби жиҳатларга қараб баҳо берилди. Ҳар бир жиҳатга қараб шаҳар бир баллдан ўн баллгача тўплаши мумкин эди. Натижада Мельбурн, Монреаль ва Сиэтл олиниши мумкин бўлган 100 баллнинг 86 тасига эга бўлдилар ва «яшаш учун жуда яхши шароити бўлган» 21 шаҳар рўйхатининг юқори поғонасидан жой эгалладилар.

Совет Иттифоқидаги тўртта шаҳарга умуман ёмон баҳо берилмади: Киев 22-ўринни (74 балл), Москва 35-ўринни (64 балл), Ленинград 40-ўринни (62 балл), Тошкент 44-ўринни (60 балл) эгаллади. Уларнинг ҳаммаси «яшаш шароитлари яхши бўлган» шаҳарлар қаторига кирди, бунда Киев карвонбошилик қилди, Тошкент охирги ўринда қолди. Буюк Британия, Испания, Италия, Франция, Венгрия пойтахтлари, шунингдек Нью-Йорк, Лос-Анжелес ва Бостон (АҚШ), Италиянинг Милан ва Испаниянинг Барселона шаҳарлари ҳам шулар қаторидан жой олди.

Шаҳарларимиз, масалан, «ўрта мактабларда ўқийдиган болаларнинг сони», «электр қуввати ва ичимлик сув билан таъминланган уйларнинг миқдори» сингари кўрсаткичлар бўйича олдинги ўрнида эканликлари маълум бўлди. Айни вақтда Москва, Ленинград ва Тошкент «бир хонада яшайдиган кишилар сони» бўйича 42-58-ўринларни эгаллаган шаҳарлар қаторида эканлиги маълум бўлди, Киев эса 59-73 ўринни эгаллаган шаҳарлар гуруҳига кирди. Киев ва Тошкент, ўз навбатида, кўчаларида шовқин жуда паст бўлган биринчи 20 та шаҳар қаторига кирди.

Мутахассислар 45-70-ўринларни эгаллаган 26 та шаҳардаги турмуш шароитига «ўртача» баҳо бердилар. Бу ерда гап, жумладан Сеул (Жанубий Корея), Неаполь (Италия), Йоханнесбург (ЖАР), Рио-де-Жанейро (Бразилия) шаҳарлари тўғрисида бормоқда ва ниҳоят яна 30 та шаҳарда одамларнинг яшаш шароитларига «ёмон ёки жуда ёмон» баҳо берилди. Улар орасида Ҳиндистоннинг Дёҳли, Бомбай ва Калькутта, Лима (Перу), Мехико (Мексика), Манила (Филиппин), Қоҳира (Миср), Теҳрон (Эрон) шаҳарлари бор. Рўйхатнинг энг охиридан жой олган Нигерия пойтахти Лагос атиги 19 балл тўплади.

Американлик зоолог Лесли Клёвн каламушларда узоқ вақт тажриба ўтказиб ажойиб янгилик яратди. Маълум бўлишича, муайян миқдорда пиво ичган каламушлар (суратда) бошқаларидан олти марта кўп умр кўрар эканлар. Бундан ташқари уларда юрак хасталиги кузатилмаган.

ТАСС суратлар хроникаси.

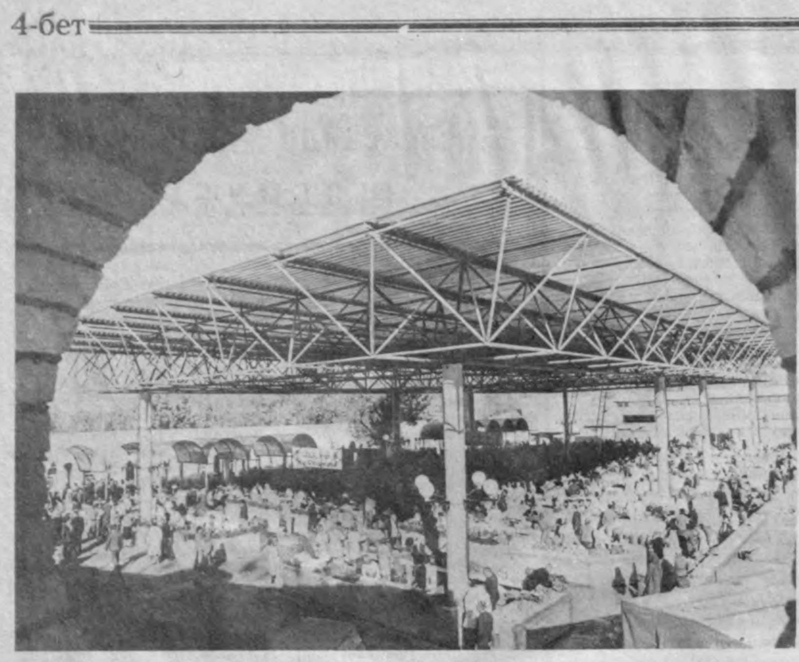

САМАРҚАНД. Шаҳарнинг машҳур бозорлари яна қад ростламоқда. Сиёб, Боғишамол, Темир йўл ноҳияларидаги асосий савдо марказларини таъмирлаш ва тартибга келтириш ниҳоясига етмоқда. Улардан бири Самарқанднинг қоқ ўртасида жойлашган бўлиб, колхозчилар ва харидорлар учун ниҳоятда қулайлашди. У кенгайиб, чирой очди. Пештахталар мармар билан безатилиб, гўшт, балиқ, гуллар, мева ва сабзавот маҳсулотларини сотиш учун алоҳида жойлар ажратилди. 900 квадрат метр майдонни эгаллайдиган сабзавот ертўлаларини қуриш ниҳоясига етмоқда. Бу неъматларни йил бўйи сифатли сақлаш имкониятини беради.

СУРАТДА: ёпиқ бозор таъмирлашдан сўнг.

Р. ҒАФУРОВ суратга олган. (ЎзТАГ).

МАОРИФ ВА ҲАЁТ

Қўқондаги машҳур тарбиячи Ашурали Зокирий номи билан аталувчи жумҳуриятимиздаги энг кекса педагогика билим юрти 70 йиллигини нишонлади.

1920 йилда Туркистон жумҳурияти халқ комиссарлари кенгашининг қарори билан Қўқон шаҳрида вилоят педагогика техникуми очилган эди. Унинг ташкил этилиши Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ва Тоҳиржон Муҳаммад Ниёзович Қори Ниёзий сингари машҳур кишиларнинг номи билан боғлиқдир.

1924 йилда техникум дастлабки ўқитувчиларни тайёрлаб чиқарди. Бу воқеа Ўзбекистон халқ маорифи тарихига «Ўн уч қалдирғоч» номи билан кирган. Чунки ўшанда техникумни ўн уч талаба битириб чиққан эди. Уларнинг кўпчилиги кейинчалик педагог-олим, ёзувчи, жамоат арбоби бўлиб етишди. Улар орасида Теша Зоҳидов, Улуғ Турсунов, Қосим Раҳимов, Раҳим Отажонов, Фахриддин Шамсутдинов ва бошқалар бор эди. Кейинчалик бу ерда ўқитувчи гувоҳномасини олган А. Қаҳҳор, Ш. Ризо, С. Абдулла каби̇лар ўзларининг ижодий йўлларини бошладилар. Кейинчалик билим юртига айлантирилган техникумни битириб чиққан 10 киши академик, 5 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлди.

— Билим юртимизда 70 йил ичида бошланғич синфлар учун 16 минг ўқитувчи тайёрланди, — дейди директор С. Норқўзиева. — Ҳозир бу ерда 170 тажрибали педагог ва мураббий ишламоқда. Яхши жиҳозланган ўқув ва лингафон хоналаримиз, компьютер синфларимиз, устахоналаримиз бор. Иккита ётоқхона. Ўз телестудиямиз ҳам мавжуд.

* * *

«Райондаги энг яхши ўқитувчилар тажрибасидан» — Андижон вилояти Москва район халқ таълими бўлими билан маориф ходимлари район касаба уюшмаси комитети чиқарган қўлланма шундай деб аталади.

Ушбу тўпламда жуда катта иш тажрибасига эга бўлган район мактабларидаги 22 нафар ўқитувчининг намунали ишлари ҳақида ҳикоя қилинади. Масалан, тўпламдан бошланғич синфларнинг муаллимлари — ССЖИ халқ ўқитувчиси Мамажон Абдурасулов билан унинг шогирди Тўхтасин Розиқовнинг, муаллимлардан К. Жежонов, М. Солиев, С. Умаралиева, К. Ғафуров, У. Кўчқоров ва кўпгина бошқаларнинг иш «сирларини» билиб олиш мумкин.

Район халқ таълими ходимлари бундан сал илгари «Ўқув-тарбия ишларини такомиллаштиришга доир методик тавсиялар» китобчасини олган эдилар. Уни барча ўқув дарслари ва синфдан ташқари ишлар бўйича фаолият кўрсатаётган энг яхши методистлар ва педагоглар тайёрлашган эди.

Район халқ таълими бўлимининг жамоаси ҳар йили ўқув йили якунлари ва район мактабларини текшириш натижалари юзасидан китобчалар чиқариб туради. Уларда мактаб жамоаларининг муаллимлик фаолиятига баҳо берилади.

(ЎзТАГ).

ХУШХАБАРЛАР

Андижон вилоятидаги «Савай» совхоз-техникумининг консерва цехи қандолатчилар учун хом ашё ишлаб чиқара бошлади. Бу ерда конфетлар тайёрлаш учун сульфидланган олма пюреси ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу меваларни амалда чиқитга чиқармай қайта ишлашни йўлга қўйиш имконини берди — энди эзилган ва уринган олмалар ҳам битта қолдирмай қайта ишланмоқда. Ҳаммаси бўлиб эса мавсум бошидан буён давлат хўжалигининг цехида ярим миллион шартли банка сабзавот ва мева консервалари, хилма-хил шарбатлар тайёрланди.

* * *

Гоголь номли ўрта мактабнинг биология ўқитувчиси Турғунбой Тожимуротов ўз томорқа участкасида етиштирган мевалар Кегайли аҳолисини ҳайратда қолдирди. У ноҳия ярмарка-кўргазмасига Қорақалпоғистоннинг шимолида ўсмайди, деб ҳисобланувчи анжир, ёнғоқ ва анор, шунингдек ажойиб олмалар, нокларни тақдим этди. Экспонатлар орасида ўқитувчининг полизидан узилган қовун-тарвузлари ҳам ажралиб турарди. Бу билан у ана шундай маҳсулотларни Оролбўйида ҳам етиштириш мумкинлигини исботлади. Тожимуротовга бир овоздан кўргазманинг биринчи совринини берилди.

* * *

Деҳқончилик-саноат банкининг Гулистон шаҳар бўлимида янги ҳисоб варақаси очилди. Бу ҳисобга тушаётган ихтиёрий пул эҳсонлари Мирзачўлни ўзлаштириш тарихи музейини қуриш учун мўлжалланган. Бу ерда қўриқни ўзлаштириш ишларида бевосита иштирок этган уруш ва меҳнат ветеранларининг катта гуруҳи шундай музей яратиш тўғрисидаги таклифни киритган эди. Халқ депутатлари вилоят кенгаши, вилоятдаги кўпгина корхоналар ва хўжаликларнинг меҳнаткашлари бу ғояни қўллаб-қувватлади.

(ЎзТАГ).

Ошкоралик кўзгусида

КЎЗА КУНИДА СИНАДИ

Барча йўқолган нарсаларни топиш ёки қайта тиклаш мумкиндиру, аммо муз котган юракларни илитиш, меҳр бағишлаш мушкул. Кейинги вақтларда баъзи одамлардан инсоф узоқлашди, меҳр-оқибат туйғулари кўтарилди. Бу яхшилик белгиси эмас, албатта. Ана шу бокира туйғулар қалбларга қайтмас экан, кишилар бир-бирларини масхаралаб яшайверадилар. Шу боис истабми истамай кўз ўнгимизда ноҳақлик ва қаллобликлар тез-тез содир бўлиб тураверади.

Бундай ҳолатлар кундан-кунга газак олаётганининг сабаби нимада? Нега баъзилар бир-бирларини алдамоқчи бўлишади? Ушбу саволларга жавоб топиш мақсадида фирибгарлар тузоғига тушиб, оғзи куйган айрим кишилар билан суҳбатлашдик.

Самарқандлик колхозчи Олим Мамашарипов ўз ҳаётида рўй берган ўша воқеани ҳеч қачон унутмаса керак.

— Укам Норбойни Тошкентга ўқишга олиб келгандим, — дейди у. — Тунашга жой тополмай, роса қийналдим. Меҳмонхонадан жой излаш бефойда. Нима қилиш керак? Йўл юравериб чарчаганмиз, поездда ухламай, ўтириб келганмиз. «Россия» меҳмонхонаси олдида хунобимиз ошиб, гаранг бўлиб тургандик, сатанг кийинган бир жувон гапга тутди. Тунашга жойимиз йўқлигини айтдик.

— Хафа бўлманг, меҳмон. Пул бўлса ҳамма нарса топилади. Келишсак бўлди. Бир кечага киши бошига йигирма сўмдан берасиз, — деди.

Қоронғи тушиб қолган эди. Бошқа борадиган жойимиз бўлмагани учун топилганига хурсанд бўлиб дарҳол кўндик. Хонадони унча узоқ эмас экан, бир пасда етиб бордик. Кичкина ҳужрасига олиб кирди. «Ўз уйингиздай ечиниб, дам олаверасиз, амаки, — деб кулимсиради тилла тишларини ярқиратиб. — Пулни олдиндан бериб қўясиз».

Қирқ сўм узатдим. Қорним очлигини эшитиб, ланганда овқат кўтариб кирди. Чарчаган эканман, тарашадек қотиб ухлаб қолибман. Эрталаб зўрға уйғондим. Ота-бола нарсаларимизни йиғиштириб, кўчага чиқдик. Йўлда кетаётиб кўнглимдан бир нохуш хаёл ўтди. Чўнтагимни кавласам 200 сўм пулим йўқ. Қайтиб келиб аёлдан сўраган эдим, «Сизни танимайман», деб туриб олди. Озгина овозимни баландлатгандим, уялмай-нетмай қўшниларини чақирди. Бир оқшом тунаш учун 240 сўмдан айрилдим. Аёлнинг макри бизга қимматга тушди.

Ўзингиз ўйлаб кўринг. Имони бор киши уйига келган меҳмон чўнтагини кавлайдими? Бу ҳали фириб беришнинг майда тури, хоразмлик ҳайдовчи Р. Йўлдошев бошидан кечган воқеа олдида буниси ҳеч нима эмас.

— Дунёга келиб бировга ёмонлик қилган банда эмасман, — деди у. — Орзуларим ҳам ўзимга яраша оддий. Фарзандларим улғайиб, эл-юртга фойдаси тегса дейман. Катталари илм олишга қизиқишмади. Нима қилай, зўрлай олмадим. Балки бу ҳам кўнгилчанлигимдандир. Ҳикматжон — тўртинчиси. Шунисига ихлосим жуда баланд. У ўрта мактабни қойиллатиб тугатди.

Орзуим рўёбга чиқаётганидан хурсанд эдим. Шу қувонч билан ўғлим иккаламиз пойтахтга келдик. Ҳужжатларини Тошкент халқ хўжалиги олий илмгоҳига топширдим. У ерга бориб тасодифан бир йигитни учратиб қолдим. Исмини Амир деб таништирди. Кўринишдан ўта бамаъзнига ўхшарди. Амир шошилмай бафуржа гапирар, ҳар қандай кишининг диққатини ўзига жалб қила олар эди. Суҳбат орасида шу ерда ишлашини айтди.

Унинг кетидан эргашиб юрганларнинг сон-саноғи йўқ эди. Мен ҳам таваккал қилиб, илтимосимни айтдим. Амир ўйлаб туриб ёқинқирамагандай:

— Ўғлингиз бу йилча ўз кучини синаб кўргани маъқул, киролмаса кейинги йил бир гап бўлар, — деди.

— Укам, уддалай олсангиз, шу йил бир иложини қилинг. Қишлоқда ишлар кўп. Мен ҳаммасини ўлда-жўлда ташлаб юролмайман. Жон укам, йўқ деманг, — роса ялиндим.

— Мени қийнаманг, ота, бу йил очиғи кечикдингиз. Ўзимга керагини олиб қўйдим, — деди.

Бошқаларнинг ўғли ўтиб кетиб, меники киролмай қоладигандай тавалло қилишга тушдим.

— Қўймадингиз-қўймадингиз, отахон. Майли розиман, қанча пулингиз бор? — сўради у.

— Ҳозир ёнимда икки минг сўм. Кам бўлса, яна олиб келаман.

— Яна шунча қўшасиз. Ҳозирча борини ташлаб кетинг, қолганини кейин олиб келасиз. Қайтиб келиб мени 216-хонадан топасиз. «Амир» десангиз ҳамма танийди, деб ортидан боришимга ишора қилди. Лифтга кирдик. Бир пайт юқорига кўтарила бошладик. У мендан пулни сўради. Белимга боғланган пулни рўмоли билан олиб унга узатдим.

— Қолганини узоғи билан ўн кундан кейин оламан, улгурасизми? — деди. Шу пайт лифтнинг эшиги очилди. У жавобимни ҳам эшитмай тушиб кетди. Лифт пастга томон юриб, биринчи қаватда тўхтади. Ўғлим ўқишга кириб кетадигандай хурсанд бўлдим.

Ўша куниёқ қишлоққа қараб учдим. Қўшнилардан қарз кўтариб, бир ҳафта ўтар-ўтмай, яна қайтиб бордим.

Иккинчи қаватда 216-хонани топиб, Амирни сўраган эдим, ундай ўқитувчи институтда умуман ишламаслигини айтишди.

Ўзимдан ўтгани ўзимга аён. Яхшики, бахтимга Ҳикматжон ўз кучи билан ўқишга кириб олди. Мен эса нене азоб билан топган икки минг сўм пулимни бир қаллобга ўз қўлим билан топшириб, оғзимни очиб қолавердим...

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Ўз тузоғига кимнингдир илинишини пойлаб юрган алдамқалдам кишилар ҳақида Тошкент шаҳар Ҳамза район халқ судининг раиси Шоира Сулаймонова шундай деди:

— Очиғини тан олиш керакки, кейинги йилларда шаҳримизда аҳоли сони ҳам, фирибгарлар ҳам кўпайиб бормоқда. Рўй бераётган қаллобликларни очиш учун қонун ҳимоячилари астойдил изланишлар олиб боришаяпти. Шундай бўлса-да, минг афсуски, ҳали фош этилмай келаётган жиноятлар ҳамон учраб турибди. Уларни очишда гувоҳлар бизга ғоят катта ёрдам кўрсатишади.

Ўтган йили район халқ судида фирибгарликка қарши бир неча жиноий иш кўриб чиқилган эди. Жавобгар шахслар қонун асосида тегишли жазо олишди. Кузатганимизда фирибгарлик билан асосан ҳеч қаерда ишламайдиган, ўқимайдиган бекорчи, муттаҳам кимсалар шуғулланиши аниқланди. Улар қандай пайдо бўлмоқда? Кўпчилик ёшлар Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан олий илмгоҳларга ўқишга кириш учун келиб, киролмай қолиб кетишади. Шу тарзда бениш дайдиб юриб, жиноий ишларга қўл уришади. Ёш йигит шаҳарда илгаридан истиқомат қилаётган фирибгарга шерик бўлдими, тамом, ўз ҳаётини хароб қилади.

Бир фирибгар бировга бенавбат уй олиб беришга ваъда бериб, пулини олади-ю кўздан ғойиб бўлади. Бошқаси ўқишга олиб кираман деб алдайди. Қисқаси, уларнинг баҳонаю сабаблари кўп. Бир пастда кимгадир янги «Жигули-06» машинаси, мойлироқ жойдан нуфузли иш, уйланмаганга онаси ўпмаган фариштадай қиз, хулласи-калом тилингдан чиққан илтимосингни «бажо келтиради».

Яқинда район халқ судида 1955 йилда туғилган Зуҳра Абдураҳмонованинг жиноий иши кўриб чиқилди.

Ташқи кўринишидан ёқимтойгина бу аёл «уй олиб бераман» деб одамларни алдаб, катта миқдорда пул олган. Зуҳра ўзини уйга муҳтож бўлган нотаниш кишиларга райижроқўм ходимиман деб таништирган. У Н. С. Яшниковга 7.500 сўмга, С. П. Сизовга 3000 сўмга, В. Толибоевга 3000 сўмга, Ч. Мадаминовга 2000 сўмга уй олиб беришни ваъда қилган. Бу кишилар унга айтган пулларини олдиндан бериб қўйишган. Кейинчалик ўз пулларини ололмай сарсон бўлишган. Охири ёрдам сўраб, судга мурожаат қилишга мажбур бўлишган. Шу тарзда одил суд жиноятчининг айбларини одамлар гувоҳлигида бўйнига қўйди. У ўз қилмишига яраша Ўзбекистон ССЖ Жиноят кодекси 129-моддасининг 3 қисмига асосан, кўп боласи борлигини ҳисобга олиб, 42-моддага биноан енгилроқ жазо — 4 йил озодликдан маҳрум этилди.

Кейинги пайтларда фирибгарликнинг турли кўринишлари учрамоқда. Бизга айрим оилаларнинг фарзандларини зўрлик ишлатиб олиб кетиб, телефон орқали кўп миқдорда пул талаб этиш ҳоллари ҳақида маълумотлар келиб турибди. Ҳар қандай жиноят куни келиб барибир ошкор бўлади. Бугун бўлмаса эртага, албатта, жиноят устидан адолатли суд ўз ҳукмини чиқаради.

Ҳақ гап. Кўза кунда эмас, кунида синади.

Инсон юрагини олижаноб туйғулар тарк этдими, унинг кўзига ўз қорнидан, ҳаловатидан бошқа нарса кўринмайди. Ана шу тарзда ҳаётда фирибгарлар пайдо бўлиб, ҳар қандай ишда қаллоблик қилишни ўйлашади. Дунёдаги на бир янгилик, на бир эзгу ният улар учун сариқ чақадек қадрсиздир.

Д. САЪДУЛЛАЕВ.

ГАПНИ ГАПИР УҚҚАНГА...

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг шу йил 14 февраль сонида босилган «Чўпонота афғони» сарлавҳали мақолани ўқиганимиздан сўнг шу ҳақда кўп ўйлаяпмиз. Унда айтилган ва инкор этиб бўлмайдиган ҳаққоний далиллар бизга тинчлик бермай қўйди. Очиғини айтганда, мақола нафақат бизни ёки самарқандликларни, балки Зарафшон воҳаси, қолаверса, бутун жумҳурият аҳлини ташвишга солгани турган гап. Чўпонота афғони акс-садоси эндиликда ҳаммаёқдан эшитилмоқда. Умумхалқ мулки ва бебаҳо бойликлар жонкуяри фикрларини ҳамма бирдай маъқулламоқда. Ҳали яқинларга қадар яхлит Чўпонота гўзаллигини, Зарафшон дарёси тошқинлари, икки томон қирғоқларидаги хушҳаво тўқайзорлар латофатини, тустовуқлар ва ғоз ўрдаклар парвози, ҳайвонот наботот олами ажойиботларини, булбул ва бошқа кўпгина нодир қушлар овозини тинглаб келган катта авлод вакиллари айниқса изтироб чекмоқдалар. Таассуфки, эндиликда уларнинг бирортаси қолмади. Эътиборсизлик оқибатида Чўпонота гўзаллиги ҳам, Зарафшон тошқинлари, сувнинг зилоллиги ҳам, тўқайлар, қушлар ва ҳайвонот дунёси ҳам, улар туфайли қадимий Самарқанднинг сайқаллиги ҳам тамом бўлганлиги рост-ку, ахир!

Булар ҳозирча шундай тура турсин-у масаланинг бизни қалам олишга ундаган бир томонига қулоқ солинг. Билмадик: буни қандай тушуниш мумкин. Мақоланинг эълон қилинганига мана анча бўлди. Бу мавзу вилоят «Ленин йўли» рўзномасида ҳам кўтарилди (1990 йил 15 февраль), ҳамма қўллаб-қувватлади. Кўп қатори уларни Самарқанднинг мутасадди ташкилотлари раҳбарлари ҳам ўқиган бўлсалар керак, албатта. Афсуски, кўтарилган масалага муносабат ҳалигача сезилгани йўқ. Чўпонотани кемириб, ғорат қилиш аввалгидек давом этмоқда, нодир тошларни ўша вагонлар, йирик машиналар билан ташиб кетилмоқда. Самарқанд кўчаларига ҳам келтириб тўкилмоқда. «Қора мойга булғаш» ҳам, бирдай давом этмоқда. Хуллас, биров бошқа бировнинг қўлини ушлагани ёки йўлини тўсгани йўқ. Мақола муаллифи: «Ташийверса тоғ чидамас, Чўпонота ҳам бориб-бориб, адойи тамом бўлади, қайтиб тополмаймиз, қўйинг, минг йиллардан сўнгги авлодлар ҳам уни яхлитлигича кўришсин», — деб фарёд чекди. Оролни мисол қилиб кўрсатди.

Акс садо

Шу ўринда бир фикр ёдимизга тушди. Тўғри, ўйлаб қарасак, қайта топилмайдиган тарихий ва табиий обидалар бор дунёда. Мана, масалан, халифа Усмон қуръони топилди («Литературная газета», 1989 йил 8 апрель). Аҳмад Яссавий мақбарасидаги Амир Темур хафтжушдан (етти хил металлдан) қуйдирган улкан қозон ўрнига келтириб қўйилди («Известия», 1989 йил 28 октябрь). Темур мақбарасининг бебаҳо эшиклари ва пештоқидаги лавҳанинг дараги чиқди («Ленин йўли», 1990 йил 2 март). Шунингдек, дарё соҳиллари, тўқайлар, уларнинг ҳайвонот, ўсимлик дунёсини, борингки, ҳатто Оролни ҳам балки тикласа бўлар. Аммо Чўпонотани-чи? Асло! Уни емирсалар, вагон-вагон ташиб кетсалар, асло топиб бўлмас. Авлодлар абадий бенасиб бўладилар ундан. Мақола муаллифи Аҳмад Нарзиқулов тўғри айтади: «кўзимизни тезроқ очайлик, ҳой одамлар! Чўпонотага тегмайлик!».

Яна бир гап. Биласиз, буюк аллома, юртимиз ва халқимиз номини дунёга танитган табибул аввал Абу Али ибн Сино заковати олдида ҳар қанча таъзим қилсак кам. Унинг бебаҳо асарлари, таълимоти неча асрлардан буён инсоният дардига малҳаму табобат илмига мустаҳкам асос бўлиб келмоқда. Бундан ўн йил муқаддам, яъни ЮНЕСКОнинг ташаббуси билан минг йиллик хотираси нишонланган кунларда шаҳардаги бир кўчани ва Самарқанд давлат тиббиёт олий илмгоҳи иккинчи клиника касалхонасини унинг номи билан аташ ҳақида ҳақли таклиф ўртага ташланган эди. Кунлар, ойлар ўтаверди. Ниҳоят, шаҳар четидаги атрофи деярли бўм-бўш бир кўчани алломага раво кўрдилар. Кўча бошига: «Бу ерда буюк файласуф, табиб, математик, табиатшунос олим, шоир Абу Али ибн Сино (Авиценна)га ҳайкал ўрнатилади» сўзлари ёзилган тош ҳам қўйилди. Офарин! Чет кўча бўлса ҳам майли, борига шукр. Аммо бошқа гаплар гаплигича қолиб кетаверди. Билмадик; буни қандай баҳоласа бўлади. Халқимизнинг ибн Синодек улуғ зотига ҳурматсизлик эмасми бу?

«Чўпонота афғони» мақоласи муаллифи куюнганича бор. Чиндан ҳам кўп йиллар давомида фақат Чўпонота, Зарафшоннинггина эмас, умуман Самарқанд тақдирига бир қадар бефарқ ёндашилди. Бўлмаса Чўпонота қирлари кўркини бузиб турган ўша «турқи совуқ» чала бинога, Даҳбед кўчаси устидан ўтган кераксиз кўприкка ва зарурати бўлмаган бошқа қатор нарсаларга шу қадар кўп маблағ сарфланармиди? Шаҳарнинг энг кўркам ва дунё назари тушган ерида «инсон тафаккурининг чироғи — азиз китобни» оёғи остига босиб турган эшакка ҳайкал ўрнатармидилар? Шу хиёбон, шу жой ибн Синога лойиқ кўрилса, нима қиларди? Хиёбон ҳам, унинг шундоққина ёнидаги истироҳат боғи ҳам М. Горький номи билан аталиши шартми? Ҳа, мақолада кўтарилган бошқа масалалар ҳам инчунин юз фоиз тўғри. Улардан асло кўз юмиб бўлмайди. Шундай экан, фақат биз эмас, балки кафедрамизнинг барча олимлари, талабалари ноёб тиббий обида — Чўпонотани ғарот қилишнинг дарҳол тўхтатилишини, Зарафшон дарёси, унинг соҳиллари, ширин ва ҳаётбахш суви, паррандалари, ҳайвонот ва ўсимлик дунёсининг ҳимояга олиниши, қайта тикланиши ҳамда Самарқандни Ер юзининг сайқали деган номга лойиқ шаҳарга айлантириш учун зарур тадбирларнинг тезроқ амалга оширилишини, шу билан бирга бундан ўн йил олдин айтилган хайрли ишни бошлаб, ибн Сино ҳайкали тезроқ ўрнатилишини ва олий илмгоҳимиз иккинчи клиник касалхонаси унинг номи билан аталишини истаймиз. Негаки бундан буён табиблик йўлланмасини олувчи шифокорлар, шунингдек тиббиёт билим юртининг талабалари унинг сиймоси пойида Гиппократга қасамёд қилишни анъанага айлантирсинлар.

Самарқанд вилоят партия, совет ташкилотлари, ҳали яқиндагина сайланган депутатларимиз бу истагимизни албатта амалга оширадилар, деган умиддамиз.

М. ДАВРОНОВ,
Самарқанд тиббиёт олий илмгоҳи доценти, кимё фанлари номзоди.
С. ИКРОМОВ,
катта ўқитувчи, техника фанлари номзоди.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

1991 йил учун газета ва журналларга обуна тўплаш 1 декабргача давом этади.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна нархи: 17 сўм 40 тийин. Ярим йилга 8 сўм 70 тийин, уч ойга 4 сўм 35 тийин тўлайсиз.

Индекс: 64602.

Газетамизнинг доимий муштарийси бўлиб қоласиз, деган умиддамиз.

МИШ-МИШ ВА ҲАҚИҚАТ

Кейинги вақтда ҳарбийлар Семипалатинск полигонини Бухоро вилоятининг Учқудуқ теварагига кўчирар эмишлар, деган миш-мишлар кучайиб кетди. Маҳаллий маъмурларнинг бу миш-мишларни рад этиш йўлидаги барча уринишлари тескари натижа берди: миш-мишлар баттар кўпайди. Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони, генерал-полковник И. В. Фуженконинг расмий хати учқудуқликларнинг ҳамма шубҳаларини тарқатди.

«Семипалатинск ядро полигонини Қизилқум саҳросига кўчириш борасида тарқалган миш-мишлар ССЖИ Қуролли Кучларининг Бош штабида текширилди, — деб ёзади у. — Бу миш-мишлар тасдиқланмади. Полигонни кўчириш тўғрисидаги масала қўйилмаган ва қўйилмайди ҳам. Ушбу хабарни минтақа аҳолисига етказишингизни, келажакда ишончсизлик туғдирадиган ва армия билан халқ ўртасидаги муносабатларни кескинлаштирадиган бўлмағур миш-мишларнинг олдини олиш учун тушунтириш ишлари олиб боришни сўрайман».

И. САФАРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи Н. ЕҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

24 НОЯБРЬ, ШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

9.00 «Оила».
10.10 «Камолот сари». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
11.30 «Инсон ва табиат».
12.10 ЎзТВ жавонидан. Мақсуд Шайхзода. «Жалолиддин Мангуберди». Телеспектакль. 1-қисм.
13.15 «Ўзбекистон спорти».
13.45 Самарқанд вилояти Каттақўрғон ноҳиясидаги «Чаман» ансамблининг концерти.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Бим, Бам, Бом ва Бўри». Мультфильм.
18.20 «Қувноқ учрашувлар». Йўлдош Охунбобоев номидаги жумҳурият Ёш томошабинлар театри актёрлари билан учрашув.
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оқшом эртаклари».
20.00 «Мақом кечаси».
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.00 Президентлик кенгаши аъзоси Эркин Самандаров билан суҳбат.
22.30 «Севги афсонаси». Бадиий фильм (Ҳиндистон). 1-серия.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 «Шифо». Тележурнал.
10.35 «Менинг уйим — театрим». Фильм-концерт.
11.40 «Менга турмушга чиқинг». Бадиий фильм.

* * *

17.50 Кўрсатувлар тартиби.
17.55 «Томчи», «Иван шох қизини қандай қутқарди». Мультфильмлар.
18.15 «Болаларга мусиқа ҳақида». Нурек шаҳри мактаб ўқувчилари иштирокида.
19.00 «Новости».
19.20 «Тарих ҳақиқати — ҳаёт ҳақиқати».
19.40 Н. Думбадзе. «Қон». Теленовелла.
20.30 «Ахбор».
20.50 «Гулчин». Концерт программаси.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Дўстлик экрани». Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон телевидение студияларининг биргаликдаги программаси.
23.00 Режиссёр Б. Кимёгаров фильмлари. «Шоирнинг тақдири».

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
9.20 «Онам, дадам ва мен». Бола 2 ёшга тўлганда.
9.50 «Йил фасллари». Ноябрь.
10.50 «Партнёр».
11.20 «Томошабинлар меҳри совринини» кинофестивали. Кемерово вилояти Маринск шаҳрилик усталар ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Новосибирск).
12.20 «Бурда моден» таклиф этади...».
12.50 «Ғолиблар».
13.50 Оила экрани. «Ажабтовур катталар». Бадиий фильм («Ленфильм»).
15.25 «XX аср. Ташвишли давр хроникаси». Кинопрограмма. «Руҳоний бўлсанг ҳам яхши эди». Бадиий-публицистик фильм премьераси (М. Горький номли киностудия).
16.55 «Севиб унутмаганлар ҳақида». Совет эстрадаси ветеранлари билан учрашув.
18.30 «Халқаро панорама».
19.15 Тамара Вольская чалади (домра).
19.25 ССЖИ ҳукуматида.
19.30 «Озодлик куни». Мультфильм.
20.20 Режиссёр И. Селезнёва фильмлари. «Кузги воқеа». 1-серия («Экран»).
21.30 «Время».
22.00 «Кузги воқеа». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
23.20 Парламент хабарномаси.
23.35 «ТСН».
23.50 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».
01.50 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.45 Рус тили.
9.15 «Лабини қимирлатмасдан гапира оладиган одам». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»).
9.30 «Чорбоғда ва унинг атрофида». Телевизион бадиий фильм (ЧСФР).
11.00 «Нальчик». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Владикавказ, Нальчик).
11.20 Рус халқ қўшиқларини Л. Иванова ижро этади.
11.30 «Мен севгини танладим». Ҳужжатли фильм.
12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
20.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Солдат ва жодугар». 5-қисм.
20.45 «Пи» белгиси билан». 1 ва 2-қисмлар.
22.30 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

* * *

00.30 Коллаж.
00.35 «Шайтон ғилдираги». Мусиқий видеоканал.

Тунги сеанс

02.35 «Ҳар доим ҳам омад келавермайди». «Полициянинг телефони «110» туркумидан телевизион бадиий фильм.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1271.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12